

YHTEYSTIEDOT/ KONTAKT/ CONTACT:

KPT

Kehityspoliittinen toimikunta/Utvecklingspolitiska kommissionen/The Development Policy Committee
Ulkoasiainministeriö/Utrikesministeriet/Ministry for Foreign Affairs

PL 127

00161 Helsinki

Finland

Tel. +358 9 160 05

Fax. +358 9 160 55 651

E-mail: kpt@formin.fi

<http://www.global.finland.fi/kpt>

SUOMEN KEHITYSPOLITIIKAN TILA

KEHITYSPOLIITTISEN TOIMIKUNNAN I LAUSUNTO VALTIONEUVOSTOLLE VUONNA 2005

SISÄLLYSLUETTELO

ESIPUHE	2
Johtopäätökset	4
1. Vuosituhattulistuksen tavoitteiden toteutuminen A ja O	6
2. Suomen kaiken politiikan tuettava köyhyyden vähentämistä	8
2.1. Käytännön keinoja johdonmukaisuuden edistämiseksi tehostettava	9
2.2. Suomen tuettava inhimillisen turvattomuuden vähentämistä	10
2.3. Kansainvälisen kaupan sääntöjen tuettava köyhyyden vähentämistä	12
2.4. Kohti oikeudenmukaista globalisaatiota	14
2.5. Suomen oltava Euroopan unionin kehityspolitiikan kehittäjä	16
3. Kehitysyhteistyötä nykyistä enemmän ja paremmin	18
3.1. Kehitysyhteistyömäärärahat nopeammin 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta	19
3.2. Maayhteistyössä pitkäjänteisyyttä ja johdonmukaisuutta riittävin resurssein	20
3.3. Ohjelmayhteistyö keino uudenlaiseen kehitykseen	23
3.4. Suomi voi tuoda lisäarvoa kansainväliseen kehityspolitiikkaan	24
Liitteet	
Liite 1: Kehityspoliittisen toimikunnan jäsenet ja asiantuntijat	26
Liite 2: Kehityspoliittisen toimikunnan toimeksianto	30
Liite 3: Kehityspoliittisen toimikunnan toiminta 2004	31

SUOMEN KEHITYSPOLITIIKAN TILA

KEHITYSPOLIITTISEN TOIMIKUNNAN I LAUSUNTO VALTIONEUVOSTOLLE VUONNA 2005

Esipuhe

Vuodenvaihteessa tapahtunut Aasian maanjäristys- ja hyökyaal-tokatastrofi herätti keskustelun suomalaisen hätäavun ja kehitysavun määrästä ja laadusta. Suuronnettomuuden maailmanlaajuiset seuraukset saivat meidät ymmärtämään, kuinka riippuvaisia olemme keskinäisestä turvallisuudesta sekä valmiudesta ja keinoista auttaa toisiamme. Kehityspoliittisen toimikunnan puheenjohtajana toivon, että näitä erittäin vaikeita kokemuksia voidaan hyödyntää entistä tehokkaamman kehityspoliittikan kehittämiseksi. On huolehdittava siitä, että yllättävissä hätätilanteissa löytyy valmiudet nopeaan toimintaan ja tarvittavat varat, kuitenkin ilman pitkäntähtäimen yhteistyön supistamista.

Kehityspoliittinen toimikunta on valtioneuvoston syksyllä 2003 asettama Suomen kehityspoliittikan uusi neuvoa-antava elin. Hallituksen helmikuussa 2004 hyväksymä kehityspoliittinen ohjelma toimii toimikunnan työskentelyn viitekehysenä. Kehityspoliittisen toimikunnan jäsenet edustavat suomalaista yhteiskuntaa laajasti: poliittisia puolueita, etu- ja kansalaisjärjestöjä sekä akateemista maailmaa. Toimikunnalle on nimetty kahdestatoista eri ministeriöstä yksi tai useampi virkamies-asiantuntija.

Kehityspoliittiselle toimikunnalle on kehityspoliittisessa ohjelmassa osoitettu keskeinen tehtävä antaa vuosittain ”valtioneuvostolle lausunto Suomen kehityspoliittikan toteutumisesta ja siihen vaikuttavista tekijöistä. Toimikunnan esitykset otetaan huomioon ohjelman toimeenpanon vuosittaisessa suunnitelmassa.”. Kädessäsi on toimikunnan ensimmäinen Suomen kehityspoliittikan tila-lausunto valtioneuvostolle, joka luovutetaan pääministeri Matti Vanhaselle 17. helmikuuta 2005.

Ulkoministeriö on lokakuussa 2004 laatinut oman vuosiarviointinsa kehityspoliittisen ohjelman toimeenpanosta hallinnon tarpeisiin. Kehityspoliittinen toimikunta on pyrkinyt laatimaan

oman lausuntonsa askelta etäämpää arvioiden niin poliittisille päättäjille hallituksessa ja eduskunnassa kuin eri viranomaisten, etujärjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan keskusteltavaksi.

Lausunnon aiheet on ryhmitelty kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa tarkastellaan aiheita, joissa eri politiikan aloilla tulisi ja voisi johdonmukaisesti vähentää köyhyyttä. Suomalaisessa politiikassa keskeisiä ja ajankohtaisia aiheita ovat olleet mm. uusien turvallisuuspoliittisten strategioiden analysointi kehitysmaiden ja kehityspoliittikan näkökulmasta, kaupan ja kehityksen parempi yhteensovittaminen, osallistuminen globalisaatioon liittyviin keskusteluihin sekä vaikuttaminen Euroopan unionin tulevaan uuteen kehityspoliittikkaan. Ryhmittely vastaa myös hallituksen linjauksia, joiden mukaan kehityspoliittika muodostuu toisaalta kehitysyhteistyöpolitiikasta ja toisaalta muista politiikan aloista, jotka vaikuttavat kehitysmaiden kehityksen edellytyksiin.

Lausunnon toisessa osassa tarkastellaan kehitysyhteistyöpolitiikan toimeenpanoa kehityspoliittisen ohjelman näkökulmasta. Keskeisiä aiheita tässä ovat olleet kehitysyhteistyömäärärahojen riittämättömyys, maatason yhteistyön tuloksellisuus, kehitysyhteistyön instrumenttien tarkastelu sekä suomalaisen lisäarvon määrittely ja toteutuminen kehityspoliittikassa. Jokaisen käsiteltävän aiheen yhteydessä toimikunta antaa myös toimenpidesuosituksensa.

Lausunto ei pyri kattamaan yhtenä vuonna kaikkia kehityspoliittikan näkökulmasta tärkeitä aiheita. Lausunto keskittyy sellaisiin aiheisiin, jotka ovat olleet erityisen ajankohtaisia tai tärkeitä vuoden aikana. Jokaisen aiheen kohdalla toimikunta on järjestänyt vähintään yhden aiheita käsittelevän täysi-istunnon. Toimikunnan alaisuudessa on toiminut myös kaksi työryhmää, joiden tulokset näkyvät tässä raportissa: varapuheen-

johtaja Mirja Rynnäsen vetämä demokratia-työryhmä sekä professori Juhani Koposen vetämä kahdenvälisen yhteistyön työryhmä. Jälkimmäinen muuttui loppuvuodesta maayhteistyön seurantaryhmäksi, jota vetää varapuheenjohtaja Katja Syväriinen. Toimikunnan pyrkimyksenä on toimikautensa puitteissa toukokuuhun 2007 mennessä kattaa kaikki keskeisimmät kehityspoliittiset aiheet tulevissa valtioneuvostolle osoitetuissa vuosilausunnoissaan.

Kehityspoliittisen toimikunnan tehtävinä on vuosilausunnon laatimisen lisäksi antaa lausuntoja kehityspoliittikan valmistelun eri vaiheissa sekä herättää julkista keskustelua globaaleista kysymyksistä. Tätä olemme vuoden aikana aktiivisesti tehneet (vrt. liitteet 3 ja 4).

Toimikunnan laaja mandaatti ja ennakkoluuloton kokoonpano antavat mahdollisuudet rajojen rikkomiseen silloin, kun tavoitteet ovat yhteiset. Toimikunnan kokoonpano ja työskentelytavat ovat herättäneet kiinnostusta muissa OECD-maissa, minkä takia sen työskentelyä seurataan myös kansainvälisesti.

Toimikunnan jäsenet ovat aktiivisesti osallistuneet lausunnon työstämiseen. Erityinen kiitos kuuluu toimikunnan pääsihteerille Suvi Virkkuselle.

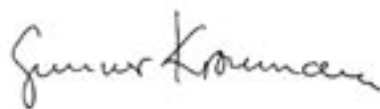
Kehityspoliittinen toimikunta toivoo, että tämä lausunto lisää Suomessa käytävää keskustelua siitä, minkälaisin keinoin voimme paremmin vähentää köyhyyttä maailmassa. Tiedämme jo nyt, että YK:n vuosituhatjulistuksen toimeenpano ontuu pahasti ja että kansainvälinen yhteisö ei ole lunastanut lupauksiansa sovitulla tavalla.

Kehitystä edistävä politiikan alojen johdonmukaisuus vaatii sekä poliittista tahtoa että käytännön järjestelyjä. Kehityspoliit-

tisessa toimikunnassa uskomme, että Suomen uusi, laaja kehityspoliittikka mahdollistaa uusien keinojen kehittämistä tasapainoisemman globaalin kehityksen aikaansaamiseksi. Toisaalta haluamme myös korostaa, että tunnistamalla ja nimeämällä ristiriidat Suomen kansallisen edun ja kehitysmaiden etujen välillä voimme ottaa ensimmäiset askeleet kohti johdonmukaisempaa politiikkaa ja yhteisiä parempia ratkaisuja.

Suomi on 90-luvun alun laman jälkeen ollut vaatimaton kehitysavun antaja verrattuna keskeisiin lahjoittajamaihin. Suomea pidetään joidenkin mittareiden mukaan maailman kilpailukykyisimpänä maana. Suomella on varaa kaksinkertaistaa kehitysapunsa vaikka heti. Tällöin saavuttaisimme uudestaan YK:n suosituksen, jonka perusteella rikkaat maat maksavat 0,7 prosenttia bruttokansantuotteestaan kehitysapuun. Tiedämme säännöllisten mielipidekyselyjen perusteella, että suomalaiset ovat jo pitkään olleet valmiita tähän. Suomen hallituksen kehityspoliittinen ohjelma antaa kaikki mahdollisuudet lisätä ja kehittää Suomen kehityspoliittista panosta. Käyttäkäämme siis nämä mahdollisuudet.

Helsingissä, tammikuu 2005

Gunvor Kronman

Kehityspoliittisen toimikunnan puheenjohtaja

Johtopäätökset

Kehityspoliittisen ohjelman¹ hyväksymisen jälkeen sen toteutus on lähtenyt hitaasti käyntiin ja osittain jopa kangertelee. Ohjelma on toimikunnan mielestä hyvä linjaus. Se sitouttaa koko hallituksen YK:n vuosituhattavoitteiden saavuttamiseen, kehityspoliitiikan johdonmukaisuuteen sekä kehitysyhteistyön määrän ja laadun kasvattamiseen.

Hallitus sitoutui jo hallitusohjelmassaan tavoitteeseen päästä 0,7 prosentin bruttokansantuoteosuuteen vuoteen 2010 mennessä. Kevään kehyspäätös vuosille 2006-2008 kuitenkin jäädytti määrärahojen kasvun tulevan hallituskauden ajalta eikä vuoden 2005 budjettiesitys taannut riittäviä valtuuksia tulevien vuosien yhteistyölle. Tämä ei toimikunnan mielestä ole vakuuttavaa toimintaa tavoitteen saavuttamiseksi.

Kehityspoliittisen toimikunnan mielestä Suomen tulee päinvastoin panostaa kehitysyhteistyöhön tavoiteltua enemmän. Hallituksen tulee kiristää määrärahakasvun tahtia omalla hallituskaudellaan, jotta Suomen on mahdollista saavuttaa 0,7 prosentin BKTL-taso viimeistään vuonna 2010. Tä-

tä näkemystä puoltavat YK:n vuosituhattavoitteiden saavuttamisen huolestuttava tilanne, turvallisuuspoliittiset argumentit sekä Aasian katastrofi. Suomen määrärahojen tason on oltava sellainen, että hätätilanteisiin reagoiminen niiden vaatimalla panoksella ei horjuta pitkän aikavälin yhteistyötä köyhyyden ja inhimillisen turvattomuuden vähentämiseksi. Määrän kasvamisen edellytyksenä on, että Suomi jatkaa laadun ja tehokkuuden eteen tekemiään ponnistelujaan sekä omassa, kansainvälisessä että EU:n kehitysyhteistyössä.

Toimikunnan mielestä Suomen tulee jatkaa ja voimistaa yhteistyön keskittämistä kehityspoliittisin perustein valittuihin pääkumppanimaihin. Niiden yhteistyöohjelmia on kasvatettava siten, että periaatepäätös avun keskittämisestä toteutuu myös käytännössä.

Hallituksen toimet kehityspoliittisen johdonmukaisuuden parantamiseksi eri politiikan aloilla ovat olleet tähän asti riittämättömiä. Turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa kehityspoliitiikan merkitys konfliktien ennaltaehkäisyssä ja konflikteista toipumisesta todettiin hyvin, mutta tämä ei juuri näky-

¹)Valtioneuvoston periaatepäätös 5.2.2004

nyt toimenpideoiossa. Kauppapolitiikassa Suomi on ollut aloitteellinen kaupan ja köyhyyden yhteydestä käytyjen keskustelujen herättäjänä mm. OECD:ssä ja UNCTAD:ssa, mutta ei ole ottanut EU:ssa kovin vahvaa roolia kauppaneuvottelujen kehitysnäkökulman vahvistamiseksi. Globalisaatiopolitiikassa hallituksen linjaukset ja toimet vielä paljolti antavat odottaa itseään.

Kehityspoliittisen toimikunnan mielestä Suomen on panostettava sekä poliittisella että käytännön keinojen tasolla nykyistä enemmän kehityspoliittikan johdonmukaisuuden aikaansaamiseen. Kuten ympäristö- tai tasa-arvonäkökulmat aikanaan, myös systemaattinen kehitysnäkökulman arviointi ja huomioon ottaminen vaativat poliittista keskustelua ja sitoutumista sekä konkreettisia toimenpiteitä ja resursseja. ***Suomeen tulee järjestää systemaattinen kehitysvaikutusten arviointijärjestelmä, jonka avulla sekä etu- että jälkikäteen tiedetään miten toimet eri aloilla vaikuttavat kehitysmaiden tilanteeseen.*** Kunkin pääyhteistyömaan osalta on tehtävä analyysi johdonmukaisuuteen vaikuttavista tekijöistä. Hallituksen tulee perustaa ministeritason foorumi, esimerkiksi globaaliasioiden ministeri-

työryhmä, joka arvioi poliittisten päätösten kehitysvaikutuksia ja ratkaisee mahdolliset ristiriidat kehitys- ja muiden poliittisten tavoitteiden välillä.

Suomen on otettava vahvempi ja aktiivisempi ote kehityspoliittikkaan sekä toteutettava sitä nykyistä avoimemmin. Tämä on tarpeen EU:ssa ja kansainvälisillä foorumeilla. Suomella voi olla paljon annettavanaan, jotta EU ottaisi paremmin huomioon kehitysmaiden ja erityisesti ruokaturvan tarpeet WTO-kierroksella, jotta EU:n turvallisuuspoliittisia uudistuksia kehitetään kehitysnäkökulmasta oikeaan suuntaan tai jotta kansainvälisen avunantajayhteisön toimet kasvavassa ohjelmayhteistyössä tukevat nykyistä paremmin kehitysmaiden omia tavoitteita ja YK:n vuosituhatjulistuksen päämääriä.

Kehityspoliittinen toimikunta rohkaisee hallitusta osoittamaan vahvan sitoutumisensa heikoimassa asemassa olevien ihmisten tukemiseen käytännön toimin kehityspoliittisen ohjelmansa pohjalta. Tälle on olemassa suomalaisten tuki ehkä vahvemmin kuin koskaan aiemmin.

1. Vuosituhattulistuksen tavoitteiden toteutuminen A ja O

Kehityspoliittinen toimikunta pitää Suomen sitoutumista YK:n vuosituhattavoitteisiin hyvänä. Köyhyyden vähentäminen on asetettu hallituksen kehityspoliittisen ohjelman päätavoitteeksi ja monet muut vuosituhattavoitteet on otettu kehityspoliittisessa ohjelmassa hyvin huomioon.

Vuosituhattavoitteita on kahdeksan, joista seitsemän koskee kehitysmaita. Niiden pitäisi pystyä puolittamaan köyhien, nälkää näkevien ja puhdasta juomavettä vailla olevien ihmisten suhteellinen osuus väestöstään, taata kaikille mahdollisuus käydä peruskoulua, parantaa sukupuolten tasa-arvoa, lasten ja äitien terveyden tilaa, nujertaa hiv/aids, malaria ja tuberkuloosi ja ottaa ympäristö paremmin huomioon. Kaikki tämä vuoteen 2015 mennessä.

Ilman apua köyhät maat eivät pysty saavuttamaan näitä tavoitteita. Tavoitteet koskettavatkin siis kaikkia. YK:n ja Maailmanpankin arvioiden mukaan kehitysavun kaksinkertaistaminen riittäisi, mutta muitakin toimia tarvitaan.

Kahdeksas, globaaliin kumppanuuteen kehoittava tavoite velvoittaa rikkaammat maat sitoutumaan kehitysyhteistyömäärärahojen kasvattamiseen, vähiten kehittyneiden maiden erityistarpeiden huomioimiseen, syrjimättömän kauppaja rahoitusjärjestelmän luomiseen sekä velkahelpotuksiin. Se velvoittaa maita edistämään nuorten työllistämistä, informaatioteknologian hyödyntämistä sekä lääkkeiden saatavuutta kehitysmaissa.

Vuosi 2005 on tärkeä virstanpylväs matkalla kohti tavoitevuotta 2015. Keväällä julkaistava raportti vuosituhattavoitteiden toteutumisesta ensimmäisen viiden vuoden aikana tulee osoittamaan, että edistys on aivan liian hidasta. Vaikka esimerkiksi koulunkäyntiprosentti on viime vuosikymmenen aikana noussut kahdeksastakymmenestä prosentista 84:ään, ja Itä-Aasiassa köyhien osuus on jo puolittunut, tilanne erityisesti Saharan eteläpuolisessa Afrikassa on vaikea. Noin puolet ihmisistä siellä elää alle dollarilla päivässä, aliravitsemuksesta kärsivien osuus ei ole laskenut eikä tämä näytä muuttuvan vuoteen 2015 mennessä. Tilanne eri maanosissa, maissa ja jopa maiden sisällä vaihtelee hyvin paljon, joten on löydettävä keinot eri tarpeisiin.

Syyskuussa 2005 maailman johtajat tulevat kokoontumaan YK:n yleiskokouksen yhteydessä pidettävään huipputapaamiseen (Major Event) arvioimaan nykyistä tilannetta ja tarvittavia toimia. On tärkeää, että sitoutuminen näihin tavoitteisiin vahvistuu ja että niiden saavuttamiseksi löydetään nykyistä vahvempia toimenpiteitä.

Suomi on muiden maiden ohella laatinut raporttinsa siitä, mitä se on jo tehnyt tavoitteiden saavuttamiseksi. Raportti valmistui marraskuussa 2004. Kehityspoliittisen toimikunnan näkemys on, että Suomi ei ole tehnyt riittävästi.

Vuosituhatjulistuksessa asetetut tavoitteet on kuitenkin yhä mahdollista saavuttaa. Nykyinen maailman taloudellinen tilanne mahdollistaa tarvittavat määrärahat. Yhteisesti sovitusta tavoitteista on olemassa yksityiskohtaiset toimintaohjelmat sekä tavoitteiden toteutumisen seuranta varten määritelty mittarit ja maakohtaiset raportointijärjestelmät. On myös laaja sitoutuminen YK:n aseman vahvistamisen puolesta, resursseista ja välineistä sekä konkreettisia suosituksia toimista. Nyt tarvitaan vain poliittista johtajuutta ja laaja-alaista kansalaisten tukea tavoitteiden toimeenpanolle.

Kehityspoliittisen toimikunnan mielestä YK:n järjestämässä huipputapaamisessa (Major Event) Euroopan unionin tulee näyttää tietä vuosituhatjulistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi. Suomen tulee olla EU:ssa keskitasoa parempi jäsenmaa. Tämän tulee näkyä myös kotimaisissa kehityspoliittisissa päätöksissä nykyistä paremmin. Selkein, vaikkakin yksipuolisen kuvan

antava, merkki tästä on kehitysyhteistyömäärärahojen taso. Se ei toimikunnan mielestä anna hyvää kuvaa Suomen sitoutumisesta tavoitteiden saavuttamiseen. Suomen on laadittava nykyistä nopeampi aikataulu kehitysyhteistyömäärärahojen nostamiselle.

Suomen tulee myös panostaa nykyistä huomattavasti vahvemmin kehitysyhteistyön tiedotukseen ja kansainvälisyyskasvatustyöhön. Vuoden vaihteen tapahtumien kaltaisiin kriiseihin reagoimisen lisäksi Suomen tulee huolehtia siitä, että myös pitkäaikaisten ongelmien ratkaisemiseen köyhyyden vähentämiseksi löytyy tukea kansalaisilta. YK:n vuosituhatkampanjan avulla voitaisiin Suomessa tarjota koulutusta ja erilaisia mahdollisuuksia osallistua vuosituhatavoitteiden tukemiseen, kuten muissa Pohjoismaissa tapahtuu.

On muistettava, että Suomella ja suomalaisilla on erityinen velvoite toimeenpanna ja seurata vuosituhatjulistusta, sillä olimme vetovastuussa sen aikaansaamisessa YK:n vuosituhaten huippukokouksen ja yleiskokouksen puheenjohtajina.

Helena Laukko:

Yhteinen tehtävämme on varmistaa, että vuosituhaten kehityspäämäärät eivät jää vain juhlaviksi sanoiksi. Vuosi 2005 on tärkeä virstanpylväs matkalla tavoitteiden toteuttamiseen.

2. Suomen kaiken politiikan tuettava köyhyiden vähentämistä

Kehityspoliittinen ohjelma nostaa kehityspoliitiikan johdonmukaisuuden tärkeäksi nykyisen hallituksen tavoitteeksi. Kehityspoliittinen toimikunta tukee tätä vahvasti. Hallituksen selkeä poliittinen sitoutuminen ei kuitenkaan ole vielä tässä vaiheessa osoittautunut käytännössä juuri entisiä hallituksia suuremmaksi. Työ on vielä alussa.

Kehityspoliittisessa johdonmukaisuudessa on kyse siitä, että kaikilla politiikan aloilla otetaan kehityspoliittiset tavoitteet huomioon, ja että politiikan eri aloja tarkastellaan siitä näkökulmasta, mitä vaikutuksia niillä on köyhyteen sekä kaikkein haavoittuvimpien ihmisten elämään kehitysmaissa. OECD:ssä käytetään termiä ”policy coherence for development”, jolla korostetaan sitä, ettei kyse ole johdonmukaisuudesta sinänsä.

Aiempina vuosikymmeninä käydyt ponnistelut mm. ympäristö- tai tasa-arvonäkökulman valtavirtaistamisesta suomalaisen ja kansainväliseen päätöksentekoon ovat hyvä vertailukohta kehityspoliittisten tavoitteiden huomioon ottamiselle. Kuten ympäristö- ja tasa-arvokysymyksissäkin, tarvitaan paljon keskustelua, sitoutumista, konkreettisia toimenpiteitä ja resursseja, jotta kehitysvaiikutukset tulisivat jatkossa luontevasti ja luotettavasti eri hallinnonaloilla varmistettua. Keskeisimpiä ja ajankohtaisimpia aloja ovat turvallisuuspolitiikka, kauppapolitiikka, globalisaatiopolitiikka.

Eri OECD-maissa ja EU:ssa on herätty johdonmukaisen kehityspoliitiikan tärkeyteen ja etsitty erilaisia toimintatapoja asian parantamiseksi. Suomessa parasta käytäntöä vielä etsitään.

2.1.

Käytännön keinoja johdonmukaisuuden edistämiseksi tehostettava

Kehityspoliittisessa ohjelmassa hallitus asettaa tavoitteekseen kehitysmaiden ja Suomen yhteisten etujen löytämisen sekä mahdollisten ristiriitojen tunnistamisen. Ulkoasianministeriö laatima ensimmäinen vuosiarvio ohjelman toimeenpanosta (syyskuu 2004) toteaa, että näiden kattava kartoittaminen on aloitettu, ja yhteistyötä eri viranomaisten välillä tiivistetty. Vuosiarvio nostaa esiin useita kehittämisen tarpeita johdonmukaisuuden edistämiseksi, kuten esimerkiksi johdonmukaisuuden edistymistä mittaavien indikaattoreiden kehittämisen, joita toimikunta tukee lämpimästi.

Tulevana vuonna painopisteen tulee siirtyä johdonmukaisuutta tukevien tavoitteiden käytännön toimeenpanoon. Hallituksen tulee ottaa kehityspoliittisessa kentässä nykyistä aktiivisempi ote. Ulkomaankauppa- ja kehitysministerien tehtävien yhdistäminen antaa tähän aiempaa paremmat mahdollisuudet.

Suomen tulee järjestää kansainvälisten ja kansallisten päätösten valmisteluvaiheessa tapahtuva systemaattinen kehitysvaikutusten arviointi- ja seurantajärjestelmä. Hallituksen tulee panostaa siihen, että vaikutukset kehityspoliittisiin tavoitteisiin ja erityisesti köyhyyden vähentämiseen analysoidaan jo ennen päätöksentekoa. Analyysin pohjalta voidaan löytää sekä yhteisiä intressejä että ratkaisua vaativia ristiriitoja Suomen ja kehi-

tysmaan edun välillä. OECD on todennut, että kapasiteetti analysoida päätösten vaikutuksia on OECD-maissa heikko².

Suomessa eri hallinnonalojen välisiä koordinaatiojärjestelyjä on tehty hyvin eri tyyppisesti eri aihealueilla. Erityisesti EU-politiikan osalta valmistelumekanismi on hyvin vakiintunut ja järjestelmällinen, kun taas toisilla aloilla kyse on pitkälti yksittäisten virkamiesten aktiivisuudesta. Toimikunnan mielestä on syytä kehittää vakiintuneempia ja järjestelmällisempiä eri hallinnonalojen koordinaatiojärjestelyitä, joissa kehitysnäkökulman huomioon ottaminen eri politiikan prosesseissa varmistetaan.

Poliittista keskustelua kehitysvaikutusten analyysistä ja kehityspoliittisten tavoitteiden yhteensovittamisesta eri politiikkalohkojen muihin tavoitteisiin tulisi Suomessa syventää. Tällöin korostuu myös johdonmukaisen politiikan seuranta, jota mm. eduskunta, kansalaisyhteiskunta tai kehityspoliittinen toimikunta voivat toteuttaa. Tämän kautta voidaan myös luoda lisää poliittista painetta. Myös eduskunnan aktiivinen rooli kehityspoliittisen näkökulman ulottamisessa kaikkeen päätöksentekoon on erittäin tärkeää.

Suvi Virkkunen:
Poliittisten päätösten vaikutukset köyhyyteen eivät ole yksiselitteisiä. On todella tärkeää, että kaikilla aloilla arvioidaan näitä vaikutuksia ja päätökset tehdään ne huomioiden.

Kehityspoliittisen toimikunnan suositukset:

1. Hallitustason työskentelyyn tulee kehittää selkeä foorumi ja mekanismi eri politiikan alojen välisen vuoropuhelun ja johdonmukaisuuden varmistamiseksi. Tällainen foorumi voisi olla esimerkiksi globaaliasioiden ministeriyöryhmä. Se voisi hoitaa luontevasti mm. globalisaatioselvityksen tai Helsinki-prosessin tapaisen aloitteen käsittelyn sekä kansainvälisten rahoituslaitosten tai WTO-prosessien seurannan.
2. Suomessa tarvitaan systemaattinen kehitysvaikutusten arviointijärjestelmä. Eri hallinnonaloilla, ministeriöiden välillä, hallituksessa sekä eduskunnassa tarvitaan nykyistä vahvempaa etukäteisanalyysia sen suhteen, mitä vaikutuksia päätöksillä on köyhyyden vähentämiselle ja muille kehityspoliittisille tavoitteille. Tarvitaan myös jälkikäteen tehtyä arviointia ja keskustelua siitä, kuinka Suomen ja kehitysmaiden yhteiset edut tai eturistiriidat tulivat ratkaistua ja mitä vaikutuksia tällä oli kehityksen näkökulmasta. Kehitysvaikutusten analyysija tulee käyttää systemaattisesti EU-politiikan valmistelussa hyödyksi.

2. Marjolaine Nicod, OECD/PEER: *Institutional approaches to promote policy coherence for development: Findings and lessons from DAC peer reviews. Room Document 8. OECD Policy Workshop on Institutional Approaches to Policy Coherence for Development. 18-19 May 2004.*

2.2.

Suomen tuettava inhimillisen turvattomuuden vähentämistä

Hallituksen kehityspoliittinen ohjelma (2004) toteaa, että: "kehityspoliittikka on myös turvallisuuspolitiikka". Ohjelmassa suoritetaan rakentava analyysi kehitys- ja turvallisuuspolitiikan yhteyksistä. Äärimmäinen köyhyys aiheuttaa epävakautta ja turvattomuutta sekä luo otollista maaperää ääriyhmien toiminnalle. Toisaalta väkivaltaiset konfliktit ovat yksi vakavimmista uhkista inhimilliselle turvallisuudelle ja esteistä köyhyyden poistumiselle.

Turo Bergman:

Johdonmukainen turvallisuuspolitiikka ottaa huomioon turvattomuuden ja epävakauden taustalla vaikuttavan äärimmäisen köyhyyden ja etsii aktiivisesti keinoja sen vähentämiseen.

Hallituksen turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko (2004) jatkaa hyvin tätä ajattelua. Kehitys- ja turvallisuuspolitiikan tiukkaa yhteyttä tukevat myös EU:n uusi turvallisuusstrategia (2003) sekä OECD:n Security System Reform and Governance: Policy and Good Practice – asiakirja (huhti 2004).

Hallituksen turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko muuttaa toimikunnan mielestä Suomen turvallisuus- ja puolustuspoliittista ajattelua perustellusti entistä monipuolisemmaksi. Se korostaa toimintaympäristöanalyysissä hyvin kehityksen ja vakauden yhteyttä. Suomen valti-

ollisen turvallisuuden lisäksi siinä korostuvat koko kansainvälisen yhteisön vakaus ja keskinäinen riippuvuus. Kansainvälinen katastrofityö, kehityspoliittikka, ihmisoikeuspolitiikka ja globalisaation hallinnan edistämiseen tähtäävä työ nähdään osana kokonaisuutta, joka edistää turvallisuus- ja puolustuspolitiikan toteutumista. Hallitus korostaa näin Suomen vastuuta kaikkien ihmisten turvallisuudesta eri puolilla maailmaa, mikä on täysin kehityspoliittisen ohjelman ja toimikunnan lausunnon mukaista. Laajennettu turvallisuuspoliittinen ymmärrys asettaa kuitenkin uusia paineita: esimerkiksi ns. sortuvien valtioiden tai haavoittavien hallintojen problematiikka on osoittanut, että perinteiset turvallisuuspoliittiset keinot eivät pure uudessa toimintaympäristössä. Myös kriisejä ennaltaehkäisevän työn tulee kasvaa jatkossa.

Käynnissä olevat aloitteet siviilikriisihallinnan ja EU:n nopean toiminnan joukkojen kehittämiseksi ovat oikean suuntaisia. Toimikunta haluaa kuitenkin korostaa, että esimerkiksi kansainvälisiä katastrofeja koskevaa lainsäädäntöä tulisi koota ja yhdenmukaistaa kansallisesti, alueellisesti ja kansainvälisesti. Se edistäisi siviilikriisihallinnan koordinaatiota katastrofitilanteissa. On myös ensisijaisen tärkeää, että kaikki asianomaiset toimijat sopivat yhteisestä siviilikriisihallinnan määrittelystä, jossa

eri osapuolten roolit ovat mahdollisimman selkeät. Humanitaarisen avun politisoitumista tulee tarkasti välttää.

Inhimillisen turvallisuuden käsite heijastuu paikoin selonteon painotuksiin, muttei ole systemaattisesti hallituksen ajattelun lähtökohtana. Erityisesti tämä puute näkyy hallituksen toimintalinjauksessa, joka jää inhimillisen turvallisuuden edistämisen osalta yllättävän ohueksi. Toimikunta on kuitenkin tyytyväinen siihen, että hallitus korostaa voimakkaasti johdonmukaisuuden tärkeyttä Suomen ulko-, ja turvallisuuspolitiikassa, EU:n tasolla sekä YK:n, Maailmanpankin, IMF:n ja WTO:n tavoitteissa ja toiminnassa. On erittäin tärkeää tunnistaa kansainvälisten organisaatioiden toiminnan vaikutukset turvattomuuteen ja vakautteen eri puolilla maailmaa sekä löytää ristiriitoihin ratkaisuja.

Toimikunta pani tyytyväisenä merkille hallituksen selonteon painotuksen dialogista ja yhteistyöstä mm. muslimimaiden kanssa, ja korostaa, että keinovalikoima tulee nähdä kehitysyhteistyötä laajempänä kokonaisuutena. Suomalainen yhteiskuntasektoreiden välinen yhteistyön kulttuuri tuo suomalaista lisäarvoa kansainväliseen yhteisöön ja sitä tulisi hyödyntää. Johdonmukaisella ulkopolitiikalla ja diplomaattisella, aktiivisella verkostotyöskentelyllä voidaan nykyistä tehokkaammin tukea vakautta ja kehitystä, kuten naisten aseman vahvistumista.

Selonteko pitää sisällään toimikunnan mielestä joitakin ristiriitoja. Tärkein niistä koskee kehitysyhteistyömäärärahojen nykyistä tasoa ja kasvuvauhtia. Selonteko korostaa kriisejä ennaltaehkäisevää työtä ja kehityspoliittikkaa niin, että sen poliittinen painoarvo nousee selvästi. Tämä tukee ajatusta nopeammasta avun kasvattamisesta. Hallitus ei selonteossa kuitenkaan ota määrärahakysymystä esiin.

Turvallisuus- ja kehityspoliittikkojen läheinen yhteys vaikuttaa myös kehitysyhteistyön toimenpanoon, määrärahojen määrittelyyn sekä varojen kohdistamiseen. On tärkeää, että kehitysyhteistyö on sellaista, joka todella ottaa alueen turvallisuus- ja vakaustilanteen huomioon ja tukee inhimillisen turvallisuuden parantamista yhteistyömaassa ja lähialueilla. Johdonmukaisuus näillä aloilla ei kuitenkaan saa merkitä avun kohdistumista pois vähiten kehittyneiltä mailta turvallisuuspoliittisesti tärkeinä pidettyihin maihin. Useissa maissa on havaittavissa selvää painetta tälle. Lisäksi OECD:n piirissä on käyty vilkasta keskustelua virallisen kehitysyhteistyön (ODA) piiriin hyväksyttävistä toimita sotilaallisen ja kehitysyhteistyötoiminnan rajaviivan selkiyttämiseksi.

Toimikunnan mielestä Suomen on huolehdittava, että kehitysyhteistyömäärärahoja suunnataan erityisesti vähiten kehittyneille maille ja köyhyyden vähentämiseen. Tämä on erityisen tärkeää EU-tasolla, jossa paineet ja turvallisuusstrategian painotukset korostuvat toisin kuin Suomessa.

Kansainvälisessä yhteistyössä on köyhyyden vähentämisen lisäksi monia muita oikeutettuja tarpeita. Kaikkea kehitysmaita koskevaa yhteistyötä ei tule rahoittaa ODA:sta vaan myös mui-

ta rahoituskanavia tulee kehittää. Esimerkiksi G8 -maiden rahoittama rauhanturvakoulutus Afrikassa sekä EU:n päätös tukea Afrikan Unionin Peace Facility:ä ovat tärkeitä aloitteita.

Euroopan unionin politiikassa myös komission työnjako, uuden ulkoministerin toimenkuvan kehittäminen sekä vuosien 2007-2013 rahoituskehys vaikuttavat myös kehityspolitiikkaan ja hu-

manitaariseen apuun. Johdonmukaisuuden korostaminen saattaa johtaa siihen, että nämä kärsivät niin poliittisista prioriteeteista, resursseista, komissaarien työajasta kuin hallinnollisesta kapasiteetistakin. Erityisesti toimikunta toivoo Suomen puolustavan humanitaarisen avun itsenäistä asemaa eri foorumeilla, myös silloin kun keskustellaan ECHO:n (European Community Humanitarian Aid Department) asemasta.

Kehityspoliittisen toimikunnan suositukset:

1. Hallituksen tulee kasvattaa myös turvallisuuspoliittisin perustein kehitysyhteistyömäärärahojen ja valtuuksien tasoa nykyistä nopeammassa tahdissa tulevia kehyspäätöksiä ja talousarvioita tehtäessä.
2. Suomen tulee OECD:n piirissä tapahtuvan virallisen kehitysavun ODA-määritelmän kehittämisessä etsiä sellaisia ratkaisuja, jotka takaavat kehitysyhteistyön uskottavuuden ja pitävät sotilastoiminnan selkeästi kehitysyhteistyömäärärahojen ulkopuolella. Kansainvälisen yhteistyön eri muotojen rahoitukseen tulee etsiä kokonaisvaltaista ratkaisua.
3. Tutkimustoimintaa kehityspolitiikasta, sen yhteyksistä ja sen vaikutuksista uuteen laajennettuun turvallisuuspolitiikkaan tulee Suomessa laajentaa. Suomen tulee ottaa nykyistä aktiivisempi rooli monipuolisen dialogin ja verkostoimisen aikaansaamisessa mm. muslimimaiden kanssa.
4. Humanitaarisen avun tulee säilyä itsenäisenä ei-poliittisena toimintana sekä Suomen että EU:n kehityspolitiikassa. Suomen tulee huolehtia siitä myös EU:n komission toiminnassa ja uuden ulkoministerin toimen perustamisen yhteydessä.

2.3.

Kansainvälisen kaupan sääntöjen tuettava köyhyyden vähentämistä

Kauppa on keskeinen tekijä YK:n vuosituhatjulistuksen köyhyystavoitteen saavuttamisessa. Julistukseen sisältyvä kahdeksas tavoite kansainvälisestä kumppanuudesta velvoittaa kehittämään sääntöihin perustuvaa, avointa ja syrjimätöntä kauppa- ja rahoitusjärjestelmää. Kehityspoliittisen ohjelman mukaan Suomi sitoutuu vuosituhatavoitteiden saavuttamiseen sovitussa aikataulussa. Ohjelma korostaa myös ihmisoikeuksia ja oikeusperustaista lähestymistapaa kehitykseen. Kehityspoliittisen toimikunnan mielestä myös Suomen ja EU:n kauppapolitiikkaa on tarkasteltava systemaattisesti kehityspoliittikan tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta.

Kalle Laaksonen:

Kauppapolitiikan ajankohtaiset kysymykset ovat kestävän kehityksen kannalta avainasemassa. Kaupan tulee tukea kehitystavoitteita erityisesti kaikkein köyhimmissä maissa.

Hallitusohjelman mukaan Suomi edistää Maailman kauppajärjestön neuvotteluisa kehitysmaiden ja erityisesti vähiten kehittyneiden maiden erityistarpeiden huomioon ottamista. Toimikunnan mielestä Suomen tulee olla nykyistä aktiivisempi ja aloitteellisempi luotaessa sellaista Euroopan unionin politiikkaa, joka ottaa vahvemmin huomioon kehitysnäkökulman vaatimukset. Suomen ja EU:n tulee jatkuvasti arvoida sitä, miten kauppapolitiikan keinoin voidaan edistää asetettuja tavoitteita, sekä sitä, ettei politiikka ole ristiriidassa köyhyyden poistamiseen tähtäävän kehityspoliittikan kanssa.

On myös tärkeää, että hallitus Suomessa ja vastuullinen hallinto toimivat aktiivisesti niin, että kansainvälisen kaupan ja köyhyyden tai kauppa- ja kehityspoliittikan kokonaisuus tulee aikaisempaa paremmin ymmärretyksi – kokonaisuuteen liittyvät niin ristiriidat, mahdollisuudet kuin vaihtoehdotkin. Suomi on toiminut aloitteellisesti kauppa- ja kehitysministerien yhteiskokouksen aikaansaamiseksi OECD-maiden kesken sekä tukemalla

pohjoismaisen Afrikka-aloitteen järjestelyjä. Toimikunnan mielestä tämän kaltaisten aloitteiden edistäminen on tärkeää kaupan ja kehityksen yhtymä- ja ongelmakohtien ymmärtämiseksi ja ratkaisuvaihtoehtojen löytämiseksi.

Eri kehitysmaiden tai kehitysmaaryhmien tilanne, pyrkimykset ja tarpeet tulisi tuntea ja ottaa painotuksissa aikaisempaa paremmin huomioon. Tämä edellyttää jatkuvaa ja syvällistä perehtymistä köyhien maiden tekemiin ehdotuksiin sekä kunkin kumppanimaan taloudelliseen, sosiaaliseen ja poliittiseen tilanteeseen. Kehityspoliittisin perustein tehtävän seurannan ja arvioinnin painopisteen tulisi olla köyhimmissä, erityisesti Suomen pitkäaikaisen yhteistyön maissa.

Ruokaturva kehitys- ja ihmisoikeuskysymyksenä kauppapolitiikan keskiöön

EU:n kauppa- ja kehityspoliittikan keskeisiä ja ajankohtaisia kysymyksiä ovat WTO-neuvottelujen saattaminen päätökseen, neuvottelut vapaakauppa- yms. järjestelyistä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden kanssa, yleisen tullietuus eli GSP-järjestelmän uudistaminen sekä perushyödykekauppaa ja –markkinoita koskevat aloitteet.

WTO:n Dohan neuvottelukierroksella avainkysymyksiin kuuluvat kansainvälisen maatalouskaupan järjestelyt, tuki maataloustuotannolle ja maataloustuoteviennille sekä kehitysmaiden maatalousviennin pääsy teollisuusmaiden tai toisten kehitysmaiden markkinoille. Ne ovat tärkeitä kysymyksiä myös johdonmukaisen kehityspoliittikan kannalta. Teollisuusmaiden ja kehitysmaiden etujen ristiriitoihin pitää etsiä ratkaisuja. Maatalous on kuitenkin vain yksi Dohan kierroksen neuvottelujen aiheista, ja myös muilla neuvottelualueilla tarvitaan edistystä.

Suomen ja EU-maiden tulee kehityspoliittikassaan kiinnittää yhä enemmän huomiota siihen, miten kehitysmaiden köyhimmille väestöryhmille turvataan riittävä ravinnon saatavuus samalla, kun maatalouden tuottamien raaka-aineiden tai muiden perushyödykkeiden markkinoista pyritään luomaan taloudellisen toimeentulon ja kasvun perusta. Tällöin puhutaan sekä ruokaturvasta kaikille kuuluvana ihmisoikeutena että tuotannon monipuolistamisesta. On huomattava, että naiset ovat kehitysmaiden ruokaturvan kannalta avainasemassa. Oikeus kuluttaa paikallisesti tuotettua, ns. lähiruokaa on keskeistä ruokaturvan kattavalle tulkinnalle.

Kansainvälisessä kauppapolitiikassa ruokaturvan korostaminen merkitsee erityisjärjestelyjä ja myös erilliskohtelua erityisesti vähiten kehittyneiden kehitysmaiden hyväksi. Useiden köyhien maiden heikon ruokatilanteen ja elintarviketuotannon haavoittuvuuden vuoksi on kauppaneuvotteluissa pyrittävä luomaan erillisjärjestely, joka tähtää ruokaturvan parantamiseen kehitysmaissa.

Onko perusteltua, että ruokaturvaa ylläpitävä maataloustuotanto yleensä kuuluu WTO:n vapaakauppasääntöjen piiriin? Suomen on syytä seurata tätä keskustelua aktiivisesti ja olla aloitteellinen myös EU:n harjoittaman kauppapolitiikan osalta. Ruokaturvan suhteen on viime kädessä kysymys siitä, miten oikeus riittävään ruokaan voidaan ihmisoikeutena turvata. Tämä liittyy olennaisesti ensimmäisen YK:n vuosituhatavoitteen eli nälkäisten määrän puolittamiseen maailmassa.

Paikallisen tuotannon ja markkinoiden edellytykset kuntoon

Hyvin köyhissä maissa kauppa koskevat ajankohtaiset kysymykset liittyvät enemmänkin paikallisten ja alueellisten markkinoiden kehittymiseen tai kehittymättömyyteen kuin kansainväliseen kauppaan. Markkinoiden ja kaupan institutionaaliset puitteet ovat puutteelliset, ja osaaminen on vajavaista niin

tuotanto-, jalostus- kuin markkinointiketjuissa. Riskinsietokyky olosuhteiden muutosten tai ulkoa tulevien shokkien suhteen on heikko. Puuttuu myös infrastruktuuri ja informaatio, jotka takaisivat tuotteiden edullisen ja kysyntää vastaavan pääsyn markkinoille.

Tällaiset markkinoille pääsyn esteet koskevat erityisesti köyhyysongelmista eniten kärsiviä alueita ja kehitysmaiden maaseutuväestöä. Ne tulevat keskeisiksi, kun pyritään kehitys yhteistyön tuella turvaamaan köyhien maiden tuotannolle pääsy paikallisille, alueellisille tai kansainvälisille markkinoille. Erityisesti on korostettava paikallisten markkinoiden kehittämistä, mikä parhaiten tukee köyhimpien väestöryhmien asemaa. Ilman sitä markkinoiden avautuminen kansainväliselle kilpailulle saattaa pikemminkin heikentää kuin parantaa esimerkiksi ruokaturvaa.

Suomi korostaa kehityspoliittisessa ohjelmassaan tukeaan erityisesti köyhimpien tai vähiten kehittyneiden maiden tuotannon monipuolistamiselle ja tarjonnan esteiden poistamiselle. Tällöin on kyse myös ns. perushyödykkeistä riippuvista maista, eli maista, joiden talous ja vienti ovat pääosin riippuvaisia joko maataloudessa tuotetuista perushyödykkeistä (kahvi, kakaao, sokeri, puuvilla, kasvisöljyt yms.) tai mineraaleista, ja jotka ovat marginalisoituneet maailmankaupassa. Noin 2,4 miljardin ihmisen toimeentulo on suurelta osin riippuvainen perushyödykkeiden tuotannosta ja kaupasta. Perushyödykkeiden viennin kasvumahdollisuudet ovat rajoitetut ja hintakehitys erityisesti alkutuottajan osalta mennyt alaspäin. Maiden auttamises-

sa on keskeistä tuki tuotannon ja viennin monipuolistamiselle. Tämä on ajankohtaista myös EU:ssa hyväksytyin perushyödykkeitä koskevan toimintaohjelman vuoksi. Lisäksi Suomen tulee edistää aloitteita, jotka tukevat vakaata ja kohtuullista hintakehitystä perushyödykemarkkinoilla.

Toimikunnan mielestä on positiivista, että hallitus on kehityspoliittisen ohjelman mukaisesti ryhtynyt kehittämään uusia instrumentteja julkisen ja yksityisen sektorin kumppanuusyhteistyölle, kehitysmaiden yksityisen sektorin systemaattiselle kehittämiselle sekä kehitysmaatuonnin edistämiseksi.

Suomi on ollut kehityspoliittikkaa toteuttaessaan aloitteellinen kaupan teknisessä avussa. Tärkeää on, että tekninen apu kytketään ohjelmallisesti laajempaan yhteyteen, kuten vastaanottajamaiden omiin köyhyyden vähentämishjelmiin, sekä kansainväliseen yhteistyöhön. Suomen tekninen apu onkin syytä kanavoida avuntajamaiden ja kansainvälisten järjestöjen yhteisiin ohjelmiin. Esimerkiksi kuuden järjestön yhteinen Integrated Framework-ohjelma toimii juuri sen puolesta, että kauppapoliittiset toimet otetaan vähiten kehittyneiden maiden köyhyyden vähentämishjelmiin.

Seppo Kallio:

Suomessa oma elintarviketuotanto on välttämätön kansallinen henkivakuutus. Myös kehitysmaalle tulee ripeästi luoda tämä mahdollisuus.

Kehityspoliittisen toimikunnan suositukset:

1. Suomen kehitys- ja kauppapoliittisten tavoitteiden, kehitysvaikutusarvioiden sekä yksittäisiin politiikkakäytäntöihin EU:n sisällä otettujen kantojen tulee olla julkisia ja niistä tulee säännöllisesti tiedottaa. On tärkeää, että hallituksen linjan vaikuttavuutta ja onnistumista unionissa voidaan arvioida.
2. Suomen hallituksen tulee aktiivisesti ja avoimesti pyrkiä identifioimaan, analysoimaan ja ratkaisemaan kauppa- ja kehityspoliittisten tavoitteiden välisiä ristiriitoja. Tilanne, jossa kauppa- ja kehityskäytäntöt ovat saman ministerin vastuulla, tulee käyttää nykyistä tehokkaammin hyväksi.
3. WTO:n Dohan neuvottelukierroksen aikana viranomaisten tulee analysoida sekä EU:lta että kehitysmailta tulevia aloitteita niiden kehitysvaikutusten kannalta. Heidän on myös toimittava aktiivisesti kehityspoliittikan tavoitteita tukevien aloitteiden puolesta. Suomen tulee tukea neuvottelukierroksen aikana aloitteita, joilla tähdätään köyhien maiden ja köyhimpien väestöryhmien paikallisen ruoantuotannon kehittämiseen.
4. Suomen on EU:n toimintaohjelman puitteissa uudelleen määriteltävä harjoittamansa perushyödykepolitiikan tavoitteet, toimintatavat sekä seurannan ja toteuttamisen organisointi.

2.4.

Kohti oikeudenmukaista globalisaatiota

Globalisaation perusteista ja vaikutuksista ihmiskunnan hyvinvointiin on hyvinkin ristiriitaisia käsityksiä. Jonkinlaista yhteisymmärrystä edustaa YK:n vuosituhatjulistukseen kirjattu määritelmä. Sen mukaan globalisaatio tarjoaa suuria mahdollisuuksia, vaikka tällä hetkellä sen edut ja kustannukset ovat hyvin epätasaisesti jakautuneet. Keskeinen haaste on tehdä globalisaatiosta positiivinen voima kaikille maailman ihmisille.

Kehityspoliittinen ohjelma on hallituksen tärkein globalisaatiokysymyksiin liittyvä kannanotto. Ohjelman mukaan Suomen hallituksen tavoitteena on globalisaation hallinnan edellytysten parantaminen, globalisaation hyötyjen ulottaminen tasapuolisemmin kaikille ja sen kielteisten vaikutusten torjuminen. Yksi tärkeä aloite tässä suhteessa on globalisaatiota ja demokratiasta käsittelevä, eri toimijoiden välistä vuoropuhelua käyvä ja toimintaehdotuksia tuottava Helsinki-prosessi, jonka työ huipentuu syyskuussa 2005 pidettävään Helsinki-konferenssiin.

Simo Karetie:

Globalisaatio tarjoaa suuria mahdollisuuksia köyhille maille nousta kestäväälle talouden kasvuralle. Maiden edellytyksiä tähän tulee parantaa.

Valtioneuvoston kanslian loppuvuodesta 2004 tuottama raportti *Osaava, avautuva ja uudistuva Suomi* keskittyy tarkastelemaan globalisaatiota Suomen taloudellisten menestymismahdollisuuksien kannalta. Raportti on Suomen vastaus Kansainvälisen työjärjestön ILO:n, ja muidenkin kansainvälisten organisaatioiden, korostukseen kansallisvaltioiden oman toiminnan merkityksestä globalisaatiosta hyötymiseksi. Globalisaatio nähdään raportissa annettuna ja maailmantalouden kannalta myönteisenä asiana, joka tarjoaa suuria mahdollisuuksia köyhille maille. Analyysiä siitä, ovatko kotimaiset toimenpiteet sopu-soinnussa kansainvälisten tavoitteiden kanssa, ei raporttia laadittaessa tehty, joten toimikunnan mielestä raportin suos-

itusten toimeenpanovaiheessa tulisi analysoida myös niiden kehitysvaiikutukset. Ulkoasiainministeriössä on lisäksi valmisteilla globalisaatiot selvitys eduskunnalle, joka ei ole ollut toimikunnan saatavilla tätä lausuntoa valmisteltaessa.

Merkittävän lisän suomalaisen globalisaatiokeskusteluun on tuonut tasavallan presidentin toimiminen ILO:n globalisaation sosiaalisia vaikutuksia pohtivan maailmankomission rinnakkaispuheenjohtajana. Vuoden 2004 alussa valmistunut raportti: *Oikeudenmukainen globalisaatio* - mahdollisuuksia kaikille, esittää monipuolisen kuvan globalisaation taustoista ja sosiaalisista vaikutuksista ja tekee joukon suosituksia kansallisille ja kansainvälisille toimijoille.

Tasavallan presidentin ja ulkoasiainministeriön toiminta globalisaation muuttamisessa nykyistä oikeudenmukaisemmaksi so-

pii toimikunnan mielestä hyvin pohjoismaisen ulkopoliittikan perinteeseen, jossa pyritään edistämään kotimaassa hyväksi havaittua oikeudenmukaisen ja tasa-arvoisen politiikan soveltamista kansainvälisiin suhteisiin. Kehityspoliittisen linjauksen, ILO:n maailmankomission, muiden kansallisten ja kansainvälisten raporttien sekä Helsinki-prosessin tuottamien ehdotusten pohjalta on rakennettavissa nykyistä tavoitteellisempi politiikkakokonaisuus, jota voidaan noudattaa sekä kotimaisissa valinnoissa että aktiivisessa ulkopoliitikassa.

Kansainvälisillä foorumeilla on tehty viime vuosina lukuisia aloitteita kansainvälisen talousjärjestelmän muuttamiseksi nykyistä oikeudenmukaisemmaksi. Tällaisia ovat mm. esitykset köyhien maiden kestäättömien velkojen anteeksiantamisesta ja sovittelusta sekä uusien rahoitusmekanismien käyttöönotosta talouden vääristymien korjaamiseksi ja varojen keräämiseksi kehitysponnisteluihin (esim. valuutanvaihtovero, asekaupan vero ja hiilivero). Toimikunnan mielestä Suomen tulee analysoida tällaisia aloitteita ja huolehtia toteuttamiskelpoisten aloitteiden toimeenpanemisesta yhteistyössä samanmielisten hallitusten, järjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa.

Erityistä huomiota vaativat hallitustenvälisten järjestöjen keskinäisen työnjaon selkeyttäminen ja tasapainottaminen. Kehitysmaiden ja erityisesti köyhien maiden asemaa on syytä vahvistaa. Taloudellisten, sosiaalisten ja ympäristöjärjestöjen työnjaossa on otettava huomioon ihmisoikeuksien, ihmisen hyvinvoinnin ja ekologisen kestävyuden kannalta tärkeät universaaliset normit. Tämä voi tarkoittaa muun muassa Kansainvälisen työjärjestön, ILO:n, vahvistamista ja Maailman ympäristöjärjestön WEO:n perustamista. Kauppasopimusten osalta tämä voi tarkoittaa eräiden sopimusten, kuten kauppaan liittyviä henkisen pääoman oikeuksia koskevan TRIP:sin, uudelleenarviointia, kehitysmaiden erityiskohtelun parempaa huomioonottamista ja kehitysmaiden aseman vahvistamista sopimusneuvotteluissa.

Oikeudenmukaisen globalisaation saavuttamiseksi täytyy kiinnittää huomiota globalisaation kaikkiin osatekijöihin ja toimiin. Globalisaatio on lisännyt monikansallisten yhtiöiden toimintamahdollisuuksia monin tavoin. Monikansalliset yritykset pystyvät aiempaa vapaammin etsiytymään toimintansa kannalta tehokkaisiin sijaintipaikkoihin. Eräät kehitysmaat ovatkin pystyneet nousemaan köyhyyden kierteestä osin ulkomaisen yritysten tuomien taloudellisten mahdollisuuksien avulla. Samalla suorat ulkomaiset investoinnit ovat nousseet yhä tärkeämmäksi osaksi useimpien kehitysmaiden taloudellisia strategioita. Tämä voi tuoda mukanaan myös ongelmia, mikäli sijaintimaat eivät ole sitoutuneet ILO:n perussopimuksiin ja niiden periaatteisiin, tai jos sopimusten noudattamista ei valvota. ILO:n perussopimukset tulisikin saattaa voimaan ja käytännössä toimeenpanna kehitysmaissa. Ongelmia voi aiheutua myös mikäli kehitysmaan kansallinen lainsäädäntö, sen toimeenpano tai oikeusjärjestelmä on puutteellinen tai mikäli työmarkkinajärjestelmä ei toimi. Tämänkaltaisia ongelmia voi esiintyä ns. erityistalousvyöhykkeillä, joilla kehitysmaat pyrkivät houkuttelemaan ulkomaisia investointeja tarjoamalla poikkeuksia mm. vallitsevaan työmarkkina- ja verolainsäädäntöön.

Monikansallisten ja suomalaisten yritysten vastuullisuuteen on kiinnitetty yhä enemmän huomiota. Tätä kautta hyviä sosiaalisia, ympäristö-, terveys- ja turvallisuuskäytäntöjä on siirretty ja siirretään myös kehitysmaihin. Monet yritykset edellyttävät samojen periaatteiden noudattamista tuotanto- tai alihankintaketjussa tai ostotoiminnassa tapahtuvassa yhteistyössä toimivilta kumppaneiltaan. Tämän mekanismin kautta näiden asioiden toteutumista voidaan edellyttää myös pieniltä ja keskisuurilta yrityksiltä yli maiden rajojen.

Suomessa yritykset ja myös monet ministeriöt ovat panostaneet yritysten yhteiskuntavastuuseen. Erityisesti kehitysmaiden osalta ulkoministeriön tulee osaltaan kannustaa suomalaisia yrityksiä ottamaan käyttöön yritysten yhteiskunnallisen vastuun sisäisiä toimintaohjeita. Kannustuksen ohella julkisen vallan on seurattava suomalaisten yritysten yhteiskuntavastuun toteutumista kehitysmaissa. Tätä voidaan tehdä mm. kauppaja teollisuusministeriön yhteydessä toimivan kansainvälisen sijoitustoiminnan ja monikansallisten yritysten neuvottelukunnan MONIKA:n piirissä. Kehitysyhteistyövaroja hyödyntävissä hankkeissa on edellytettävä, että niissä noudatetaan ILO:n työelämää koskevia sopimuksia sekä asetetaan tavoitteeksi OECD:n monikansallisia yrityksiä koskevien suositusten noudattaminen. On myös johdonmukaisesti seurattava, miten nämä tavoitteet ovat toteutuneet.

Talouksysymysten rinnalle tarvitaan toimikunnan mielestä etenkin poliittisten järjestelmien käsittelyä. Johdonmukainen tavoite globalisaatiokysymyksissä tulee olla demokratiakehityksen tukeminen kattavasti kaikilla tasoilla paikallisesta globaaliin. Lähtökohtana tulee olla demokraattinen ja tehokas valtio, jossa parlamentarismi ja oikeusvaltion periaatteet toimivat, sekä nykyistä demokraattisempi kansainvälinen järjestelmä. Kansalaisyhteiskunnan kehittäminen on keskeisessä asemassa kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien parantamisessa sekä kansainväliseen järjestelmään kohdistuvan kiinnostuksen ja tietoisuuden kohottamisessa. Kansalaisilla tulee olla mahdollisuus osallistua vaikuttavasti myös maailmanlaajuisten päätösten tekoon, jotta kansainvälisen järjestelmän vaikutukset voisivat olla nykyistä myönteisempiä heikompiensaisten väestöryhmien kannalta.

Marko Ulvila:
**Avain
globalisaatioon
liittyvien
ongelmien
ratkaisemiseen
on kansanvallan
voimistaminen
kaikilla tasoilla
paikallisesta
maailman-
laajuiseen.**

Kehityspoliittisen toimikunnan suositukset:

1. Hallituksen tulee laatia johdonmukainen toimintaohjelma tai strategia, jossa selkeästi linjataan, miten eri raporteissa (mm. ulkoministeriön selvitys, *Osaava, avautuva ja uudistuva Suomi* -raportti, ILO-komission raportti, Helsinki-prosessin suositukset) esiin nousevat kysymykset otetaan osaksi Suomen harjoittamaa ulkopoliittikkaa ja Suomen EU-puheenjohtajuuskauden ohjelmaa.
2. Suomen tulee aktiivisesti analysoida kansainvälisiä talouden demokratisointialoitteita sekä rakentaa yhteistyötä toteuttamiskelpoisten aloitteiden toimeenpanemiseksi muiden hallitusten, järjestöjen ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa.
3. Kansainvälisten instituutioiden välistä työnjakoa ja yhteistyötä tulee parantaa ja selkeyttää niin, että ihmisoikeuksien, sosiaalisen hyvinvoinnin ja ekologisen kestävyuden kannalta tärkeät universaalit normit tulevat otetuksi huomioon, erityisesti WTO-järjestelmän puitteissa.
4. Globaalin päätöksenteon demokratiaa tulee vahvistaa kehitysmaiden vaikutusmahdollisuuksia parantamalla sekä kansallisvaltioiden demokratiakehitystä, kansalaisyhteiskunnan kehittämistä ja osallistumismahdollisuuksia tukemalla.
5. Suomi voi myös jatkossa toteuttaa hyväksi koetun toimintamallin omaksuneen Helsinki-prosessin kaltaisia yhteistyö- ja keskusteluprosesseja eri toimijatahojen ja näkökulmien kesken. Suomen tulee edistää Helsinki-prosessin tuottamien ehdotusten toimeenpanoa kansainvälisessä yhteistyössä ja osana EU-puheenjohtajuuskautta.
6. Suomalaisten yritysten yhteiskuntavastuun toteutumista on seurattava kehitysmaissa. On edistettävä ILO:n työelämän perusoikeuksien toteutumista kaikkialla, sekä myös kehitysyhteistyön avulla tuettava hyviä työmarkkinakäytäntöjä kehitysmaissa. Kehitysyhteistyövaroja saavissa hankkeissa tulee noudattaa hyviä ympäristöllisiä ja sosiaalisia toimintaperiaatteita.

2.5.

Suomen oltava Euroopan unionin kehityspolitiikan kehittäjä

EU voi parhaimmillaan olla voimakas köyhyyden vähentämisen, demokratian ja ihmisoikeuksien puolestapuhuja. EU:n kehityspolitiikan ongelmakohtia ovat kuitenkin mm. johdonmukaisuus, vuosituhattavoitteiden toimeenpanon saama huomio ja avun tehokkuus. EU:n haasteet ovat suuret, mutta myös sen mahdollisuudet ovat merkittävät. Ei ole yhdentekevää, minkälaisen roolin Suomi EU:n sisällä ottaa.

Mirja Ryyänen:

Suomen EU-puheenjohtajuuskausi 2006 on todellinen mahdollisuus vaikuttaa siihen, miten johdonmukaisesti kehityspoliittinen näkökulma tulevaisuudessa EU:ssa huomioidaan.

Kehityspoliittinen toimikunta pitää tärkeänä Suomen tavoitetta lisätä johdonmukaisuutta Euroopan unionin ulkosuhteissa. Toimikunta esittää, että kehityspoliittinen johdonmukaisuus on keskeinen osa Suomen toimintaa EU:n tasolla jatkuvasti, sekä erityisesti vuoden 2006 puheenjohtajuuskauden aikana ja sitä valmisteltaessa.

Suomen tulee ottaa kehitysnäkökulman huomioiminen kaikilla politiikan aloilla yhdeksi painopisteeksi EU-toiminnassaan. Toisaalta Suomen tulee edistää sellaisten käytännön toimintatapojen löytämistä, jotka parantavat kehitysvaikutusten ennakointia ja huomioimista kaikessa päätöksenteossa.

Euroopan unioni on sitoutunut jo vuoden 1992 Maastrichtin sopimuksessa (artikla 130 v) kehityspoliittiseen johdonmukaisuuteen. Muun muassa kauppapolitiikassa, turvallisuuspolitiikassa ja globalisaatiokysymyksissä EU on yhä keskeisempi sekä Suomen kannalta että kansainvälisesti.

Kauppapolitiikassa Euroopan komissio toimii jäsenmaiden puolesta mm. kansainvälisissä neuvotteluissa. Komission on huolehdittava kauppaja kehityspoliittisten päämäärien yhteensovittamisesta. Suomen tulee nykyistä aktiivisemmin etsiä EU:lle mm. WTO-neuvotteluissa sellaisia kantoja, jotka edistävät erityisesti köyhimpien kehitysmaiden tavoitteita. Kehitysmaiden tekemät aloitteet neuvotteluissa tulee arvioida järjestelmällisesti sekä komissiossa että Suomessa niiden kehitysvaikutusten kannalta ennen niiden eteenpäin viemistä. EU:n kauppaja kehityspolitiikan keskeisiä ja ajankohtaisia kysymyksiä ovat WTO-neuvottelujen lisäksi neuvottelut vapaakauppajärjestelystä Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden kanssa, yleisen tullietuusjärjestelmän (GSP) uudistaminen sekä perushyödykekauppaa ja -markkinoita koskevat aloitteet. Toimikunta pitää näitä tärkeinä ja tulee seuraamaan niitä jatkossa tarkemmin.

Kehitys-, siviilikriisinhallinnan ja turvallisuuspolitiikkojen yhteyden huomioiminen EU:n turvallisuusstrategiassa vuodelta 2003 on ollut myönteistä. Suuntauksena on kuitenkin kehityspolitiikan liittäminen ulko- ja turvallisuuspolitiikan alaisuuteen, mikä on toimikunnan mielestä huolestuttavaa. Huolena on, että turvallisuuspolitiikka vie huomion ja resurssit köyhyyden vähentämistavoitteilta ja EU keskittyy uhkatekijöiden poistamiseen. Toimikunta lähtee siitä, että kehityspolitiikka kuuluu myös EU:n turvallisuuspolitiikkaan ja se on tunnustettava yhdeksi välineeksi vakauden edistämiseen. Lähestymistavan tulee olla vahva vakauden ja köyhyyden välisten yhteyksien ymmärtäminen ja huomioon ottaminen niin turvallisuuspoliittisten kuin kehityspoliittistenkin välineiden kehittämisessä.

Keskeistä tulevana vuosina on, että EU:n nopean toiminnan joukkojen käyttöönoton valmistelussa käydään huolellista keskustelua mm. joukkojen käytön kriteereistä ja vaikutuksista, joukkojen kehityspoliittisesta valmentamisesta sekä joukkojen yhteydestä humanitaariseen työhön, siviilikriisinhallintaan ja pitkän aikavälin vakautta rakentavaan kehitysyhteistyöhön.

Parhailtaan EU:ssa valmistellaan rahoituskehyksiä ja määritellään painopistealueita vuosiksi 2007-2013. Komissio on esittänyt nykyisen rahoituskehysmallin uudistamista ja siirtymistä kuuteen rahoitusinstrumenttiin. Kun näitä kehyksiä arvioidaan kehityspolitiikan osalta, on tärkeää huolehtia EU:n sitoutumisesta YK:n vuosituhattavoitteiden saavuttamiseen niin budjetin rakenteessa, varojen jaossa kuin rahoitusinstrumenttien määrityksessä.

EU:n komission työnjako on ollut yhtenä kompastuskivenä johdonmukaiselle kehityspolitiikalle. Tämä linja jatkuu myös uuden komission työnjaossa. Käytännössä kehityspolitiikan ja yhteistyön suunnittelu sekä toimeenpano ja evaluaatio samoin kuin eri maantieteelliset alueet on jaettu kehitysyhteistyökomissaarin ja ulkosuhdekomissaarin kesken. Vastuun jakaminen vaikeuttaa johdonmukaisuuden saavuttamista. Myös sopimusperustuslaista sekä EU:n ulkoministeri ja mahdollisesti perustettava ulkoasiainvirasto tulevat vaikuttamaan siihen, miten EU:n instituutiot ja niiden toiminta muotoutuvat, ja miten kehityspolitiikkaa hoidetaan. Tähän Suomen on kiinnitettävä tarkkaa huomiota.

Nykyistä vahvempi johdonmukaisuuteen ja kehitystavoitteisiin sitoutuminen kansallisella tasolla antaisi Suomelle painoarvoa myös EU:ssa kehityspolitiikan puolestapuhujana. Suomi on jo asettanut EU:n ulkosuhteiden johdonmukaisuuden edistämisen Suomen tavoitteeksi puheenjohtajuuskaudelle. Toimikunnan mielestä kehityspoliittisen johdonmukaisuuden ja globaalin näkökulman tulee olla vahvana mm. maahanmuuttopolitiikassa, turvallisuuspolitiikassa ja kauppapolitiikassa. Tämä tulee varmistaa puheenjohtajan vahvalla panoksella.

Jotta EU voisi toimia uskottavana kehityspoliittisena toimijana muilla politiikan aloilla, on toimikunnan mielestä korkea aika saada EU:n kehitysyhteistyöpolitiikka kokoonsa vastaavaan

kuntoon. EU:n tulee sitoutua yhteiseen selkeään tavoitteeseen kehitysyhteistyömäärärahojen nostosta vuoden 2006 jälkeen sekä nostaa määrätietoisesti köyhimpien maiden osuutta EU:n kehitysyhteistyömäärärahoista. EU:n avusta vuonna 2001-02 vain 26 prosenttia suunnattiin LDC-maille kun noin 43% suunnattiin EU:n lähialueille eli Välimeren ja Itä-Euroopan maihin³. EU:n tulee ratkaista hallinnon tehottomuuden ja keskusjohtoisuuden selvät ongelmat. Päätöksenteon hajauttaminen ja harmonisaatio ovat avainasioita tässä.

Kun EU:n yhteinen kehityspoliittinen lausunto uudistetaan keväällä 2005, sen keskeisen viestin tulee olla sitoutuminen köyhimpien maiden auttamiseen sekä monenkeskisen järjestelmän vahvistamiseen. Lausunnon tulee linkittyä muihin EU:n linjauksiin (esim. turvallisuusstrategia) ja etsiä vastauksia näiden yhteensovittamiseen köyhyyden vähentämisen kannalta.

Kehityspoliittisen toimikunnan suositukset:

1. Suomella tulee olla aktiivinen kehityspoliittinen rooli EU:ssa eri politiikan aloilla.
2. Kehityspoliittisen näkökulman huomioon ottaminen unionin ulkosuhteiden kehittämisessä tulee ottaa Suomen puheenjohtajuuskauden painopistealueeksi.
3. Kehityspoliittinen johdonmukaisuus mm. EU:n kauppaa-, turvallisuus-, globalisaatio- tai maahanmuuttopolitiikassa edellyttää toimia sekä käytännönjärjestelyissä että politiikan sisällössä.
4. Kehitysyhteistyötä on tulevana vuosina kohdennettava nykyistä vahvemmin köyhimpiin maihin, määrärahojen tulee nousta nopeasti ja politiikkalinjausten heijastaa YK:n vuosituhattulistuksen tavoitteita nykyistä paremmin.
5. EU:n kehitysavun tehokkuutta, koordinaatiota ja täydentävyyttä on parannettava. Suomen tulee huolehtia siitä, että edellisen komission aikana aloitettua kehitysyhteistyön uudistusprosessia jatketaan.

3. Aid Disbursement and effectiveness, Sven Grimm, ODI ECD Briefing: July 2004

3. Kehitysyhteistyötä nykyistä enemmän ja paremmin

Kehitysyhteistyö on se osa kehityspolitiikkaa, jonka kaikki suomalaiset jossain muodossa tuntevat. Suomen kehitysyhteistyön 40-vuotisjuhlaa vietetään helmikuussa 2005. Uskomme sen muistuttavan suomalaisesta yhteisvastuun ja oppimisen prosessista.

Yhteistyön eri muodot kehitysmaiden köyhyyden vähentämisen tukemiseksi ovat moninaiset ja niitä kehitetään jatkuvasti laadullisesti paremmiksi ja tehokkaammiksi. Toimikunta on vuoden 2004 aikana perehtynyt vain osaan kehitysyhteistyön monista instrumenteista ja ulottuvuuksista. Esimerkiksi niin sanotut uudet rahoituslähteet, kuten kansainväliset verot tai lotot, samoin kuin virallisen kehitysavun ja muun kansainvälisen yhteistyön rahoituksen suhde ovat tärkeitä tulevien vuosien teemoja, joihin toimikunta haluaa yksityiskohtaisemmin perehtyä. Tällaisia ovat myös monenkeskisten järjestöjen ja rahoituslaitosten toiminta ja velkajärjestelyt.

Kehityspoliittinen toimikunta ja sen edeltäjä Kehityskaasuhteiden neuvottelukunta on pitänyt demokratian tukemista kehitysmaissa niin keskeisenä osana kestävästä kehityksestä, että toimikunta on esittänyt hallitukselle uutta instrumenttia. Suomalaisen ja kehitysmaiden puolueiden välisen koulutus- ja dialogiohjelman valmistelu onkin käynnistymässä, kiitos niin kehitysministerin, suomalaisten puolueiden kuin ulkoministeriön. Pilottina aloitettu yhteistyö tansaniaalaisten kanssa on saanut toimikunnan ja puolueet vakuuttuneiksi molemminpuolisen oppimisen ja avoimen keskustelun hedelmällisyydestä.

Kehityspoliittisen toimikunnan mielestä Suomen panos kehitysyhteistyössä sekä kahdenvälisten yhteistyömaiden että kansainvälisten avunantajakumppaneiden näkökulmasta voisi olla merkittävä. Suomella on sekä rahallisesti että sisällöllisesti paljon suomalaista lisäarvoa annettavanaan. Se edellyttää kuitenkin selkeästi nykyistä enemmän määrärahoja ja vahvempaa otetta.

3.1

Kehitysyhteistyömäärärahat nopeammin 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta.

Vuosituhattavoitteiden saavuttaminen vuoteen 2015 mennessä vaatii kaikilta avunantajamilta nopeaa avun nostamista. Suomen hallitus on hallitusohjelmassaan sitoutunut kehitysyhteistyömäärärahojen kasvattamiseen 0,44 prosenttiin bruttokansantulosta (BKTL) tällä hallituskaudella tavoitteenaan saavuttaa YK:n suosittama 0,7 prosentin taso vuoteen 2010 mennessä. Kehityspoliittinen ohjelma pyrkii luomaan kehitysyhteistyölle sellaista sisällöllistä, laadullista ja hallinnollista pohjaa, joka mahdollistaa tämän 0,7 -tavoitteen saavuttamisen. Tämän lisäksi ohjelma pyrkii lisäämään Suomen kehitysyhteistyön vaikuttavuutta äärimmäiseen köyhyyteen mm. kohdentamalla Suomen antamaa kahdenvälistä apua kaikkein köyhimpiin ja Saharan eteläpuoleisiin maihin, sekä lisäämällä pitkäaikaisten yhteistyömaiden osuutta kahdenvälisestä avusta.

Kehityspoliittisen toimikunnan mielestä hallituksen tulee kiristää omalla hallituskaudellaan tapahtuvan määrärahakasvun tahtia, jotta Suomen on mahdollista saavuttaa tavoitteleman 0,7% määrärahataso viimeistään vuonna 2010. Valtioneuvos Harri Holkerin esittämä aikataulu ja tavoite 0,55 prosentin tasosta jo vuonna 2007 on edelleen hyvä. Tämän saavuttaminen vaatii hallitukselta politiikan muuttamista heti. Määrärahojen kasvattamisen tärkeyttä korostavat heikkojen vuosituhattavoitteiden toteutumisenäkymien lisäksi viimeaikaiset tapahtumat Kaakkois-Aasiassa. Katastrofi osoitti Suomelle, etteivät määrärahat riitä joustavuuteen. Suomen kokonaismäärärahojen tason on oltava sellainen, että hätätilanteisiin reagoiminen niiden vaatimalla panoksella ei horjuta pitkän aikavälin yhteistyötä köyhyyden vähentämiseksi.

Vuoden 2005 talousarviossa varattiin kehitysyhteistyömenoihin 600,1 miljoonaa euroa. Tällä lisäyksellä määrärahojen taso kasvoi 0,39 prosenttiin bruttokansantulosta. Nykyinen kasvuaikataulu siirtää liian suuren osan Suomen tavoittelema-

määrärahakasvusta seuraavan hallituksen vastuulle. Hallituksen maaliskuussa 2004 hyväksymät valtionalouden kehykset vuosille 2005-2008 pysäyttivät kehitysyhteistyömäärärahojen kasvun hallituksen vaihtumisen jälkeiseltä ajalta. Tämä tarkoittaa kehitysyhteistyömäärärajojen kasvun hidastumista yli 100 miljoonalla eurolla tavoiteaikatauluun verrattuna.

Kehyspäätöksen linja näkyy myös vuoden 2004 budjetin myöntö- ja sopimusvaltuuksien tasossa, joka oli lisätalousarvion jälkeen 24,5 miljoonaa euroa alle ulkoasiainministeriön esityksen. Niukat valtuudet heikensivät kohdentamistavoitteiden toteutumista kaikkein köyhimmässä yhteistyömaissa, joissa yhteistyötä ei pystytty riittämättömien valtuuksien takia kasvattamaan. Toimikunta kiinnittää huomiota myös siihen, että maa- ja aluekohtaisista valtuuksista peräti 40% kohdentui muihin kuin pitkäaikaisiin yhteistyömaihiin. Myös kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyön valtuudet jäivät alhaisiksi suhteessa ohjelman tavoitteeseen kasvattaa järjestötukea hallitusti asteittain 14 prosenttiin kokonaismäärärahoista. Muuten myöntö- ja sopimusvaltuuksien kohdentamisessa ohjelman tavoitteet onnistuttiin huomioimaan toimikunnan mielestä hyvin.

Joulukuussa hyväksytyyn vuoden 2005 talousarvion valmistelussa hallituksen talousarvioesityksen ja ulkoasiainministeriön esittämän sitoumusvaltuuksien tarpeen välinen ero kasvoi jo 80 miljoonaan euroon. Eduskunnan päätös nostaa talousarvion valtuuksia lähes esitetylle tasolle, eli 600 miljoonaan euroon, oli toimikunnan mielestä viisas ja välttämätön. Laadukas kehitysyhteistyö vaatii toteutuakseen pitkäkestoista ja riittävää rahallista panostusta. Myös Suomen asema kansainvälisillä yhteistyöfoorumeilla vaatii tätä. Kehityskysymysten ymmärtämisen lisäämiseksi kansainvälisyyskasvatus vaatii myös nykyistä suurempaa panosta, kuten Euroopan neuvoston evaluaatioreporttikin esittää.

Hannu Ohvo:

Riittävät määrärahat takaavat kehitysyhteistyön laadun ja jatkuvuuden myös odottamattomissa tilanteissa.

Kehityspoliittisen toimikunnan suositukset:

1. Valtionalouden menokehykset vuosille 2006-2009 tulee laatia kehitysyhteistyön osalta niin, että määrärahataso on 0,55 prosenttia BKTL:stä jo vuonna 2007 sekä niin, että ne eivät pysäytä kehitysyhteistyömäärärahojen kasvua vuoden 2007 jälkeen.
2. Vuodelle 2006 annettavan talousarvioesityksen tulee kiristää kehitysyhteistyömäärärahojen kasvutahtia nykyisestä, jotta Suomi voi saavuttaa 0,7 prosentin BKTL-tason viimeistään vuonna 2010.
3. Hallituksen ja eduskunnan tulee jatkossakin huolehtia riittävästä myöntö- ja sopimusvaltuuksien tasosta ulkoasiainministeriön laatiman toiminta- ja tavoitesuunnitelman mukaisesti.
4. Maa- ja aluekohtaisia määrärahoja sekä niihin liittyviä myöntö- ja sopimusvaltuuksia on kohdennettava entistä voimakkaammin kaikkein köyhimpiin yhteistyömaihiin.

3.2

Maayhteistyössä pitkäjänteisyyttä ja johdonmukaisuutta riittävin resurssein.

Kehityspoliittinen toimikunta on ottanut yhdeksi tärkeimmistä tehtävistään seurata Suomen kahdenvälisten yhteistyömaiden kanssa tehtävää yhteistyötä ja vaikuttaa siihen siten, että kehityspoliittisen ohjelman painotukset köyhyyden vähentämisestä, vuosituhattavoitteiden toteutumisesta, johdonmukaisuudesta ja oikeusperustaisesta lähtökohdasta kehitykseen toteutuvat.

Juhani Koponen:

Tuloksellinen kehitysyhteistyö edellyttää riittäviä resursseja ja pitkäjänteisiä kumppanuus-suhteita.

Toimikunta seuraa erityisesti politiikan johdonmukaisuutta, sekä yhteistyön laatua ja tuloksellisuutta Suomen valituissa yhteistyömaissa. Toimikunnan käsityksen mukaan kehityspoliittikan johdonmukaisuus maayhteistyössä tarkoittaa sitä, että Suomen kannat ja toimet eri politiikoissa ja foorumeilla ovat linjassa keskenään sekä palvelevat kumppanimaan kanssa yhteisesti hyväksytyjen kehitystavoitteiden toteutumista.

Niin Suomen kuin kumppanimaankin toimista eri kansainvälisillä foorumeilla ja politiikan sektoreilla on käytävä avointa keskinäistä dialogia. Suomen osalta keskeistä on monenkeskisen toiminnan eli YK:n, kansainvälisten rahoituslaitosten ja EU:n toiminnan

johdonmukaisuus Suomen kahdenkeskisen yhteistyön kanssa. Toimikunta pitää Suomen aktiivista vaikuttamista kansainvälisten toimijoiden linjapäätöksiin erittäin tärkeänä. Kumppanimaan osalta kiinnitetään huomiota myös siihen, että maan politiikkaa ohjaa avoimessa ja demokraattisessa valmisteluprosessissa muovattu johdonmukainen köyhyydenvähentämisstrategia, ja että yhteistyö perustuu paikallisten yhteisöjen prioriteetteihin.

Kansainvälinen ympäristö sekä Suomen ja muun avunantaja-yhteisön toimet vaikuttavat ratkaisevasti maatason yhteistyöhön. Toimikunnan mielestä useimmat kansainväliset muutokset, kuten WTO-neuvottelujen uudelleen käynnistyminen, YK:n rakenteiden uudistamisen viime ehdotukset tai keskustelut uusista velkahelpotuksista, olivat Suomen yhteistyömaiden kannalta myönteisiä. Niihin liittyy myös suuria kysymysmerkkejä, sillä yhteistyömaiden tilanteen perusteella erilaiset päätökset vaikuttavat niihin eri tavoin. Poliittikajohdonmukaisuuden toteutumisen arviointi yksittäisten kehitysmaiden kannalta vaatii huolellisen analyysin kunkin kumppanimaan osalta. Toimikunta pitää tärkeänä, että kaikkien Suomen pääyhteistyömaiden osalta tehdään tällainen analyysi, ja se pyrkii itse myötävaikuttamaan sellaiseen analyysiin. Toimikunta seuraa johdonmukaisuutta erityisesti Tansanian osalta.

Kohti suurempia maaohjelmia

Suomi on kehityspoliittisen ohjelman mukaan keskittämässä yhteistyönsä kahdeksaan pääkumppanimaahan. Ne ovat Mosambik, Tansania, Etiopia, Kenia ja Sambia Afrikassa, Nepal ja Vietnam Aasiassa ja Nicaragua Latinalaisessa Amerikassa. Kuitenkin näistä Suomi lupaa vähintään kymmenen miljoonan euron ohjelman kohdennettuna kolmelle eri sektorille. Maat määriteltiin alustavasti jo vuoden 2001 toiminnallistamispäätöksessä, joskin Keniaan, Nicaraguaan ja Sambiaan suhtauduttiin tuolloin varauksin. Valintakriteereinä olivat maan avun tarve eli köyhyys, sen oma kehitystahto, jota arvioitiin lähinnä markkinatalouden ja demokratian asteella, sekä maan halukkuudella osallistua maailmantalouteen. Lisäksi arvioitiin yhteistyön käytännön edellytykset eli rauhanomainen toimintaympäristö, sekä riittävän vahva hallinto kumppanimaan ja Suomen edustuston resurssien osalta.

Toimikunta pitää oikeana, että kehityspoliittisin perustein on valittu joukko maita, joihin yhteistyö pitkäjänteisesti keskittään, mutta huomauttaa että käytännössä keskittäminen on vielä kesken. Pääyhteistyömaiksi nimettyihin maihin suuntautui 2004 vain noin 15 prosenttia koko kehitysyhteistyöbudjetista (ja sen maa- ja aluekohtaisesta kehiksestäkin vain 48 %). Osuuden suunnitellaan kasvavan noin 20 prosenttiin vuonna 2005 ja seuraavina vuosina keskittämistä aiotaan edelleen jatkaa. Toimikunnan mielestä sellainen kasvu olisi tärkeää, mutta nykynäkymin sen saavuttaminen näyttää ylivoimaiselta. Vain Mosambikissa määrärahat näyttävät kasvavan ripeästi. Kymmenen miljoonan euron tavoitetaso on saavutettu myös Tansaniassa ja saavutetaan Vietnamsissa. Muissa kumppanimaissa siitä ollaan kaukana.

Toimikunnan mielestä kymmenen miljoonan euron raja on ymmärrettävä vähimmäistavoitteena. Useissa maissa voitaisiin harvita huomattavasti suurempaakin ohjelmaa. Tämä tietysti edellyttää riittäviä myöntö- ja sopimusvaltuuksia sekä hallintoresursseja. On ymmärrettävää, että ohjelmaa on vaikea kasvat- ta nopeasti Sambian, Kenian ja Nicaraguan kaltaisissa maissa, joissa yhteistyö on käytyjen vaalien jälkeen tavallaan aloitettu uudestaan. Toimikunnan käsityksen mukaan monissa pääyhteistyömaissa olisi kuitenkin tarvetta ja valmiutta käyttää enem- mänkin Suomen apua kuin ne nyt saavat. Vuosituhattavoitteiden toteutuminen näyttää hyvin kaukaiselta useimmissa yhteis- työmaissa. Vietnam on ylivoimaisesti parhaimmassa asemassa, mutta sielläkin on vaikeuksia terveystavoitteiden saavuttami- ssa. Heikoin tilanne on Etiopiassa ja Nepalissa. Toimikunta haluaa seurata tarkoin tilannetta toimintaympäristöltään vai- keimmassa maassa, Nepalissa.

Toimikunta haluaa myös kiinnittää huomiota määräaikai- siin yhteistyömaihiin. Niiden jatkuvasti suuri osuus on ilmei- nen epäjohdonmukaisuus Suomen kehitysyhteistyön ytimes- sä. Määräaikaiset yhteistyömaat on valittu yleispoliittisin pe- rustein, lähinnä EU:n prioriteettien mukaisesti. Eräiden näiden maiden saama apu (esim. Afganistan, Etelä-Afrikka) on suurem-

Nepal – miten vaikuttaa yhteistyöllä konfliktinratkaisuun?

Nepal on tällä hetkellä toimintaympäristöltään vaikein Suomen pitkäaikaisista yhteistyömaista. Kuten viimeaikaiset poliittiset muutokset osoittavat, maan tilanne on hyvin epävakaa. Suomen on varauduttava sen erilaisiin kehitysmahdollisuuksiin.

Suomen kehitysyhteistyö on Nepalissa aivan uudenlaisten haasteiden edessä. Nepalilainen valtio, jonka kanssa kehitysyhteistyötä periaatteessa tehdään, ei ole läsnä enää muualla kuin pääkaupungissa Katmandussa ja muutamassa suuressa piirikuntakeskuksessa. Yli puolet maasta on maolaiskapinallisten valvonnassa. Ihmisiä surmataan aseellisissa yhteenotoissa eri puolilla maata päivittäin. Kuolleita on tähän mennessä noin 11,000. Useimmissa osissa maata on ulkomaalaisen silti edelleen mahdollista toimia ja liikkua suhteellisen turvallisesti. Vaikka kapinalliset ovat virallisesti kehottaneet ulkomaita lopettamaan 'kaiken tuen vanhalle feodaalivaltiolle' he ovat antaneet useimpien apuinterventioiden jatkua, etenkin jos paikallisyhteisöt tukee niitä eikä niihin ei näy liittyvän korruptiota.

Aikaisemmin Suomi on vastaavan tilanteen uhatessa (Sri Lanka, Sudan, Somalia) keskeyttänyt apunsa ao. maalle. Nepalissa on toimintaa kuitenkin jatkettu. Kehityspoliittinen toimikunta on tukenut tätä päätöstä. Avunantajat ovat hallitusta tukemalla olleet osaltaan vaikuttamassa konfliktitilanteen syntyyn ja heiltä voidaan odottaa panosta sen ratkaisuun. Heidän läsnäolonsa voi vaikuttaa tilanteeseen kahdella tasolla. Valtiotasolla voidaan osapuolia rohkaista ja painostaa kohti rauhanomaista ratkaisua. Paikallistasolla voidaan ylläpitää konfliktista kärsivän väestön peruspalveluja ja yrittää vahvistaa rauhanomaista kehitystä tukevia institutionaalisia rakenteita, joita mahdollisesti voidaan käyttää tulevassa jälleensuunnitelmassakin. Suomi mm. jatkaa perusopetusohjelman tukea ja aloittaa uutta vesihanketta maolaisten vahvalla alueella 'kaukolännessä'. Toiminta tilanteessa edellyttää kuitenkin riittäviä resursseja sekä selkeää analyttistä ja strategista ajattelua.

Mahdollisia tulevaisuudenkuvia Nepalissa on monia. Ehkä todennäköisin on pitkittyvä ja hiljalleen tiivistyvä konflikti. Taistelut hallituksen ja maolaiskapinallisten välillä voivat kiihtyä siinä määrin, että maata kohtaa humanitaarinen katastrofi. Päinvastainen, optimistinen tulevaisuudennäkymä on poliittisten puolueiden ryhdistäytyminen ja parlamentaarisen prosessin ja rauhanneuvottelujen uudelleen käynnistyminen. Suomen ja muiden avunantajien on joka tapauksessa ratkaistava toimintalinjansa ja pystyttävä sopeuttamaan se tapahtumiin. Kyse on tietysti Nepalilaisesta sisäisestä poliittisesta konfliktista, jonka vain nepalilaiset itse pystyvät ratkaisemaan, mutta ulkopuolisilla on varmasti mahdollisuus vaikuttaa sen ratkaisutapaan. Tärkein kysymys on, kuinka pitkälle ja millä tavalla Nepalissa voidaan olla mukana, jos maan tilanne yhä huononee? Lisäksi huomiota tulee kiinnittää mm. seuraaviin kysymyksiin: Kuinka poliittista ratkaisua voitaisiin ulkopuolelta vauhdittaa? Kuinka nepalilaisien osapuolten neuvottelukapasiteettia voidaan parantaa? Mitä toimintavalmiuksia on tarjolla, jos poliittisen ratkaisun mahdollisuudet nopeasti paranevat?

Suomi voi pyrkiä tuomaan omaa lisäarvoa kahdenkeskisesti tai toimia EU:n sisällä ja muussa avunantajayhteisössä. Kahdenkeskisesti Suomi voi toimia paikallistasolla rauhanomaista ratkaisua ja jälleensuunnituksen edellytyksiä parantavia institutionaalisia rakenteita vahvistaen. Ainakin vesihankkeilla on potentiaalinen mahdollisuus siihen. Suomi voi myös pyrkiä välittämään kiistassa, joskin valtiotasolla toiminta EU:n kautta lienee tehokkaampaa.

Suomen toimintamahdollisuudet Nepalissa tulee nyt harkita tarkkaan. Kehityspoliittinen ohjelma ei nähnyt nykytilanteessa mahdollisuutta kasvattaa ohjelmaa nykyiseltä, alle 5 miljoonan euron tasoltaan. Toisaalta voidaan argumentoida, että jos yhteistyötä jatketaan, isompi ja laajempi yhteistyöohjelma voisi tarjota paremmat mahdollisuudet vaikuttaa osapuoliin konfliktin ratkaisemiseksi. Toimikunta haluaa tästä keskustelua.

pi kuin niin sanottujen pääkumppanimaiden (Etiopia, Kenia, Nicaragua, Sambia). Konfliktista toipuvien maiden pitkäaikainen tukeminen on tärkeää eikä niitä tule jättää oman onnensa nojaan heti suurimman humanitaarisen katastrofin väistyttyä. Niille suunnatun avun tulee kuitenkin olla paremmin suhteutettua pääkumppaneille annettavaan avun määrään.

Kehitysyhteistyön uudet tuulet puhaltavat

Keskituloisten Egyptin, Namibian ja Perun osalta Suomi on siirtymässä lahja-avusta muuhun yhteistyöhön. Toimikunta pitää hyvänä, että siirtymäaikaan on varattu usean vuoden ajanjakso, jonka aikana muutos voidaan toteuttaa suunnitelmallisesti. Toimikunta haluaa kiirehtiä uusien yhteistyöinstrumenttien konkretisoinnista. Vaikka lahjarahoitteista, hanke pohjaisista ohjelmista ollaan ainakin pääosin luopumassa, tulevan yhteistyön muodot ja sisällöt eivät ole vielä selvillä. Mitä konkreettisesti tarkoitetaan taloudellis-kaupallisella yhteistyöllä? Toimikunnan mielestä tässä ei tule jättäytyä korkotukiluottojen varaan. Tätä toimikunta seuraa erityisesti Egyptin osalta.

Yhteistyön sisällön osalta on välttämätöntä, että se perustuu ensisijaisesti kumppanimaan lähtökohtiin ja köyhyyden vähentämissuunnitelmiin ja että suomalaiset tarjontanäkökohdat tulevat mukaan vasta niiden jälkeen. Toimikunta on pannut mer-

kille, että metsäsektorin yhteistyö on voimakkaasti esillä monissa kumppanimaisissa, vaikka sitä ei välttämättä ole mainittu niiden köyhyyden vähentämisstrategioissa. Metsäyhteistyö voi tuki oikein toteutettuna palvella köyhyyden vähentämistä, mutta tämän sektorin priorisoinnista tulisi käydä keskustelua köyhyyden vähentämishojelmien laatimisen yhteydessä.

Avun keskittämisyhtymyksiin liittyy myös riskejä. Toimikunta haluaa nostaa esiin kaksi. Ensimmäinen on yhteistyömailden valinnan riski. Maavalinta on poliittinen signaali sekä pitkäaikaisille että määräaikaisille yhteistyömaille. Maavalinta tulee tarkoin harkita kehityspoliittisin perustein ja valituille maille on kohdennettava riittävä tuki. Suomen ei tarvitse valintaprosessissa seurata kansainvälisten rahoituslaitosten vanavedessä, vaan se voi noudattaa myös omia, kehityspoliittisessa ohjelmassa mainittuja kriteerejä, kuten pyrkimystä oikeudenmukaiseen tulonjakoon. Toinen riski liittyy siihen, että keskittäminen ulotetaan liian pitkälle. Viime vuoden aikana Suomessa on käyty keskustelua siitä, pitäisikö myös kansalaisjärjestöjen tuen rajoitua Suomen kahdenvälisiin yhteistyömailhin. Toimikunnan mielestä keskittämistavoite voi koskea vain kahdenkeskistä valtioidenvälistä yhteistyötä. Kansalaisyhteiskunnalta ei pidä vaatia samaa.

Kehityspoliittisen toimikunnan suositukset:

- 1. Ulkoasiainhallinnon tulee tehdä analyysi politiikkajohdon mukaisuuteen vaikuttavista tekijöistä kunkin pääyhteistyömaan osalta.**
- 2. Yhteistyötä keskitettäessä maavalinta tehdään huolellisesti, mutta kun valinta on tehty yhteistyöhön taataan riittävät resurssit. Kymmenen miljoonan euron ohjelma on ymmärrettävä vähimmäistavoitteeksi.**
- 3. Pääyhteistyömailden osuuden tulee olla selvästi suurempi kuin määräaikaisten yhteistyömailden osuuden.**
- 4. Avun keskittämisen kahdeksaan pääyhteistyömaahan tulee koskea vain valtioiden välistä kahdenkeskistä yhteistyötä, ei kansalaisyhteiskunnan kehitysyhteistyötä. On tärkeää, että kansalaisyhteiskunnan toimijoiden yhteistyötä tuetaan kaikkialla maailmassa.**

3.3.

Ohjelmayhteistyö keino uudenlaiseen kehitykseen

Ohjelmaturi, eli mm. kokonaisten sektoreiden tai budjettien tukeminen yhdessä muiden avunantajien kanssa, on kehityspoliittisen toimikunnan mielestä tärkeä ja mielenkiintoinen kehityspoliittinen uudistaja. Ohjelmaturilla on mahdollista vahvistaa kumppanimaan demokraattisia rakenteita ja lisätä sen omistajuutta omaan kehitykseensä. Onnistumisen edellytyksenä on kuitenkin tuen seurannan toimiminen. Sekä varojen käytön että yhteistyön kehitysvaikutusten arvioinnin kannalta tämä on hyvin tärkeää. Onnistumiseen vaikuttaa sekin, että kumppanimaan kaikki sektoritavoitteet ovat yhdensuuntaiset. Ohjelmaturien avulla on mahdollista myös lisätä Suomen ja yhteistyömaan suhteiden johdonmukaisuutta.

Toimikunta uskoo, että ohjelmaturien käytössä olennaista on valvonta- ja seurantajärjestelmän avoimuus. Suomen tulee tukea sekä hallinnon rakenteiden kehittämistä että paikallistason kehitysvaikutuksien parempaa huomiointia. Molempien maiden parlamenttien ja kansalaisyhteiskunnan pitäisi osallistua sekä arviointimittarien laadintaan että seurantaan. Näin molemminpuolinen ymmärrys lisääntyy, mikä on lisäarvo sinänsä. Myös avunantajamaiden välinen koordinaatio on tärkeää. Seurattavien osa-alueiden jakamisella maiden kesken vältetään päällekkäisyydet ja mahdollistetaan kunkin maan erityisosaamisen ja prioriteettien huomioonottaminen. Edustustojen rooli on olennainen ohjelmaturien suunnittelussa, koordinoinnissa ja seurannassa. Sen vuoksi niiden resurssien ja uudenlaisen tieto-aidon riittävydestä pitää huolehtia.

Budjettituen onnistumisen kannalta on tärkeää, että vastaanottajamaan koko budjetti tulee sen parlamentin käsiteltäväksi. Köyhyydenvähentämisstrategiat ovat avainasemassa tavoitteiden toteutumisen kannalta. Siksi Suomen on oltava aktiivinen näiden strategioiden valmistelussa ja arviointimittareiden laatimisessa. Tällaisessa dialogissa on mahdollisuus tuoda esiin osaamista ja kokemuksia, suomalaista lisäarvoa.

Sektorituesta Suomella on hyviä kokemuksia Mosambikin opetussektorilta, jossa Suomi koordinoi koko avunantajayhteistyön

toimintaa. Tällaisen mallin etuna on se, että Suomelle tärkeät näkökohdat, kuten tasa-arvo, sekä Suomen vahvat osaamisalueet, kuten kansalaisjärjestöjen osallistuminen, saavat riittävän huomion. Kumppanimaan lainsäädäntöä pitää vahvistaa, jotta sektorin toiminnan jatkuminen ulkomaisen tuen päättyminen jälkeen turvataan.

Suomalaista lisäarvoa ohjelmayhteistyössä voivat olla hyvä yhteiskuntamalli ja eri puolueiden välinen yhteistyö. Suomessa käynnistettävä puolueiden demokratiadialogiohjelma voi tuoda lisää kokemuksia hyödynnettäväksi siitä, miten molemminpuolinen oppiminen puolueiden yhteistyössä teollisuus- ja kehitysmaiden välillä voi edistää demokratiaa. Eduskunnan ja kansalaisjärjestöjen osallistuminen sekä aluillaan oleva kuntayhteistyö yhdessä uudistumassa olevan budjetin seurantajärjestelmän kanssa voivat myös tarjota kumppanimaille esimerkkejä demokraattisesta hallinnosta. Toimikunta pitää hallituksen linjausta ohjelmayhteistyön suhteellisen osuuden lisäämisestä oikean suuntaisena, sillä edellytyksellä että kehitysvaikutusten ja varainkäytön seuranta toimii hyvin.

Ulkoministeriön konsulttityönä teettämän selvityksen pohjalta on suunnitteilla osittain uudenlaisten kaupallisten kehitysyhteistyöinstrumenttien lisääminen kehitysyhteistyön toteuttamiskeinojen joukkoon. Kaupallisten instrumenttien kehittäminen vastaamaan paremmin kehitysmaiden talouden ja omaehtoisen kehityksen edellytyksiä on osana kehitysyhteistyön instrumenttivalikoimaa erittäin tarpeellista ja tärkeää. Kaupallisten instrumenttien tärkeys kestävän kehityksen edellytysten luomisessa on nostettu keskeiseen osaan myös YK:n vuosittain vahvistavissa, joten myös tästä näkökulmasta uusien instrumenttien kehittäminen on perusteltua. Uusia instrumentteja tuleekin arvioida kumppanimaiden etujen ja kehitystavoitteiden kannalta.

Maija Hakulinen:

Kehitysyhteistyön tavoite on köyhyyden ja haavoittuvuuden vähentäminen kestävällä tavalla. Uusien instrumenttien tulee vastata näihin tavoitteisiin entistä johdonmukaisemmin.

Kehityspoliittisen toimikunnan suositukset:

1. Ohjelmayhteistyön valvonta- ja seurantamekanismeja on kehitettävä instrumenttien kanssa samanaikaisesti varmistaen että ne ovat toimivia ja läpinäkyviä. Näiden seurantamekanismien kehittämiseen osallistuvat molempien kumppanimaiden parlamentit ja kansalaisyhteiskunnat.
2. Suomelle tärkeät näkökohdat ja vahvat osaamisalueet tulee strategisesti hyödyntää yhteistyössä kumppanimaiden kanssa ja Suomen toiminnassa osana avunantajayhteistyötä.
3. Kehityspoliittisessa ohjelmassa tavoitteeksi asetettua yksityisen sektorin kumppanuusyhteistyötä edistävien instrumenttien kehittämistä tulee jatkaa. Näitä tulee arvioida kumppanimaiden etujen ja kehitystavoitteiden kannalta.

3.4.

Suomi voi tuoda lisäarvoa kansainväliseen kehityspoliittikkaan

Hallituksen kehityspoliittisessa ohjelmassa (2004) todetaan että ”Omaa osallistumistaan Suomen on tarkasteltava ennen muuta siitä lisäarvosta, jonka nimenomaan Suomi voi tuoda kansainväliseen kehitykseen. Tämä lisäarvo syntyy ... Suomen kulttuurihistoriallisesta kokemuspohjasta ja sille perustuvista arvoista, toisaalta niistä erityisistä vahvuuksista ja osaamisesta, joita Suomelle on kehittynyt tietyillä toimialoilla.”

Katja Syvärinen:

Suomalaisen yhteiskunnan kehityshistoria on meidän voimavaramme. Hyvät kokemukset ovat jakamisen arvoisia, eivät viennin välineitä.

Suomalaisen osallistumisen tarkastelu sen tuoman lisäarvon kautta on myönteistä ja tärkeää esimerkiksi suhteessa muihin avunantajiin. Tämä korostuu nykyisessä yhteistä ohjelmayhteistyötä, harmonisaatiota ja avunantajien täydentävyyttä korostavassa kehityspoliittisessa keskustelussa. Kun lähtökohtana on Suomen rajallisten resurssien käyttö, on hyvä pohtia, mitä meidän yhteistyömme voi tuoda sellaista, mitä muut avunantajat eivät voi tarjota.

On tärkeää, että suomalaiset kokemukset ja lähestymistapa kehitykseen tulevat voimakkaasti esiin avunantajayhteisön keskusteluissa eri foorumeilla. Suomen tulee aktiivisesti vaikuttaa muiden toimijoiden, esimerkiksi EU:n tai kansainvälisten rahoituslaitosten, toimintatapoihin. Tämä vaatii ak-

tiivista ja strategista otetta kaikissa ulkosuhteissa ja tarkimmin mm. ohjelmayhteistyön prioriteettien määrittelyvaiheessa. Tässä ennakoinnissa on Suomelle toimikunnan mielestä haasteellinen kehittymisen paikka.

Tärkeää lisäarvokeskustelussa on, että huolimatta oman suomalaisen panoksemme tarkasta arvioinnista, lähtökohtana on yhä yhteistyökumppanin oman kehityskulun tukeminen ja sen omen ratkaisumallien löytäminen. On huomattava, että suomalaisen lisäarvon käsitteelle ei ole vielä vakiintunutta sisältöä ja sen käyttöä eri foorumeilla on hyvä täsmentää. Yhtäältä sillä voidaan tarkoittaa esimerkiksi suomalaisten toimijoiden suosimista kehitysyhteistyön toteuttamisessa ja toisaalta taas oman yhteiskunnan historiasta ammennettuja oppeja, joita sovelletaan yhteistyössä. Suomalainen kehityspoliittinen ajattelu ei korosta suomalaisten mallien ”viemistä” suomalaisin voimin. On myös syytä huomata, mitä Suomella on saatavaa yhteistyöstä.

Toimikunta pitää esimerkiksi suomalaista avoimuutta ja eri yhteiskunnallisten toimijoiden tasavertaista vuoropuhelua sellaisena myönteisenä toimintatapana, jota Suomi voi hyödyntää myös kehityspoliittikassaan. Esimerkiksi Helsinki-prosessi on toiminut tältä pohjalta.

Suomalaisena lisäarvona voidaan pitää myös hyvinvointiyhteiskuntamme kehitystä. Myös toimivat työmarkkinasuhteet ovat yhteiskuntamme historian peruskiviä. Hyvän hallinnon kautta pystymme tarjoamaan kansalaisillemme peruskoulutuksen sekä tasokkaita jatkokoulutusmahdollisuuksia. Terveystieteiden ja yhteiskunnan vaatimat infrastruktuurit tuotetaan verotuksen avulla. Myös vähemmistö- ja kielipoliittikka, Ahvenanmaan autonomia sekä avoin tiedon saanti ovat sellaista yhteiskuntamme perustaa, joka on relevanttia myös yhteistyömaidemme kannalta.

Kehityspoliittisen toimikunnan suositukset:

1. Suomalaisen lisäarvon sisältöä on hyvä täsmentää yhteistyössä kansalaisyhteiskunnan, tutkijoiden, yrity maailman ja hallinnon eri alojen kanssa.
2. Ohjelmayhteistyössä sekä monenvälisissä harmonisaatio-, koordinaatio- ja täydentävyykeskusteluissa Suomella tulee olla vaikuttamisstrategia, jotta suomalaiset kokemukset ja kehityspoliittinen lähestymistapa heijastuvat myös avunantajayhteistyöhön ja yhteisesti tehtävään toimintaan laajemmin.
3. Suomi voi tuoda paljon lisäarvoa myös muuhun kuin kehitysyhteistyöpolitiikkaan korostamalla voimakkaasti ja aktiivisesti kehityspoliittista johdonmukaisuutta esimerkiksi turvallisuus-, kauppa- tai rahoituslaitospoliittikassaan sekä EU:ssa että monenkeskisesti.

LIITTEET

LIITE 1: KEHITYSPOLIITTISEN TOIMIKUNNAN JÄSENET JA ASIANTUNTIJAT

LIITE 2: KEHITYSPOLIITTISEN TOIMIKUNNAN TOIMEKSIANTO

LIITE 3: KEHITYSPOLIITTISEN TOIMIKUNNAN TOIMINTA 2004

Liite 1: Kehityspoliittisen toimikunnan jäsenet ja asiantuntijat

Gunvor Kronman (Rkp),
Kehityspoliittisen toimikunnan puheenjohtaja, Hanasaaren ruotsalais-suomalaisen kulttuurikeskuksen johtaja. Lähes 20 vuoden kokemus kansainvälisestä yhteistyöstä, josta suuri osa katastrofi- ja kehitystyötä Punaisen Ristin liikkeen ja muiden kansainvälisten järjestöjen palveluksessa.

Varajäsen Markus Österlund (Rkp) VTT, ministerin eritysavustaja. Rkp:n kansainvälisen valiokunnan puheenjohtaja. Suomen ekumeenisen neuvoston varapuheenjohtaja.

Mirja Rynnänen (Keskusta), fil.maist.
Kehityspoliittisen toimikunnan varapuheenjohtaja. Entinen kansanedustaja ja europarlamentaarikko, Pohjoismaiden ja Euroopan Neuvoston sekä ETYJ-parlamentin jäsen vuosina 1987 - 2003.

Varajäsen Eija Viitanen (Keskusta), kotitalousopettaja. Suomen Unifemin varapuheenjohtaja ja Kehitysyhteistyön palvelukeskuksen (Kepa) Ruokaaikakampanjan ohjausryhmän puheenjohtaja.

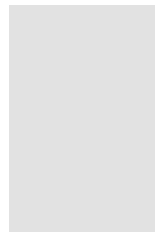
Katja Syvärinen (Vasemmistoliitto), fil.yo.
Kehityspoliittisen toimikunnan varapuheenjohtaja. Kehitysmaasuhteiden neuvottelukunnan (Kesu) puheenjohtaja kaudella 1999-2003. Entinen kansanedustaja. Vasemmistoliiton puoluevaltuuston puheenjohtaja ja ulko- ja turvallisuuspoliittisen työryhmän puheenjohtaja.

Varajäsen Pekka Ristelä (Vasemmistoliitto), Kansainvälisistä asioista vastaava poliittinen sihteeri Vasemmistoliitossa.

Kalle Laaksonen (Keskusta),fil.kand. Erikoistutkija kansantalouden tutkimusryhmässä, Pelleron taloudellinen tutkimuslaitos. Tutkimusalueet kansainvälinen taloudellinen kehitys, ulkomaankauppa ja kehitysmaatalous. Toimikuntaa edeltävien Taloudellisten kehitysmaasuhteiden (TALKE) ja Kehitysmaasuhteiden neuvottelukunnan (Kesu) jäsen.

Varajäsen Eerikki Viljanen (Keskusta), mm.yo. Toiminut Keskustan opiskelijaliiton pääsihteerinä ja eduskunta-avustajana.

Jutta Urpilainen (Sdp), KM. Luokanopettaja. Ensimmäisen kauden kansanedustaja. Taksvärkki ry:n ja Koulutusalan Sosialidemokraattisen Yhdistyksen puheenjohtaja sekä Suomen YK-liiton vara-puheenjohtaja.

Varajäsen Reino Ojala (Sdp), liikunnanohjaaja ja kaupunginvaltuutettu. Ensimmäisen kauden kansanedustaja.

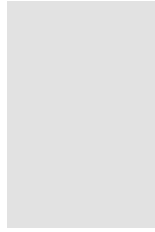
Helena Laukko (Sdp), YK-liiton toiminnanjohtaja. Kehitysyhteistyöjärjestöjen EU-yhdistys Kehys ry:n puheenjohtaja. Toiminut yli 15 vuotta kehitysyhteistyötehtävissä mm. kenttätyössä Ugandassa ja Kansainvälisen solidaarisuussäätiön toiminnanjohtajana.

Varajäsen Janne Ronkainen (Sdp), Reilun kaupan edistämisyhdistyksen toiminnanjohtaja. Kehitysyhteistyön palvelukeskuksen (Kepa) hallituksen jäsen.

Marcus Ademola (Kokoomus), fil. maist. Tietohallintopäällikkö vastualueena Oulun kaupunkikonsernin tietohallinnon koordinaatio ja tietoyhteiskuntakehitys. Toiminut 12 vuoden aikana ICT-alan asiantuntijajohdossa EU:n ja Aasian maissa sekä USA:ssa ja Nigeriassa.

Varajäsen Hanna Onwen (Kokoomus), projekti-koordinaattori sosiaali- ja terveysministeriön tasa-arvoyksikössä.

Tuija Nurmi (Kokoomus), lääketieteen tohtori. Kansanedustaja vuodesta 1995, kaupunginvaltuutettu vuodesta 1993. Suuren valiokunnan ja valtiovarainvaliokunnan varajäsen, turvallisuus- ja puolustusjaoston sekä hallinto- ja tarkastusjaoston jäsen. Maanpuolustuksen suunnittelukunnan varapuheenjohtaja.

Varajäsen Jari Vilén (Kokoomus), KM. Kansanedustaja vuodesta 1999. Eduskunnan suuren valiokunnan puheenjohtaja. Entinen ulkomaankauppaministeri vuosina 2002-2003.

Marko Ulvila (Vihreät), YTM, tutkija (Tampereen yliopisto ja Network Institute for Global Democratization). Toiminut kehitysyhteistyöministerin erityisavustajana 2000-2002. Aktiivinen useissa kansalaisjärjestöissä.

Varajäsen Anni Sinnemäki (Vihreät), kansanedustaja vuodesta 1999, kaupunginvaltuutettu, Vihreän liiton varapuheenjohtaja ja Vihreiden kehitysmaaryhmän puheenjohtaja.

Kristiina Kunnas (Kristillisdemokraatit), toimittaja ja toimitussihteeri Kristityn Vastuu lehdessä.

Varajäsen Pekka Reinikainen (Kristillisdemokraatit), lääkäri ja kaupunginvaltuutettu.

Rolf Sormo (Perussuomalaiset), Perussuomalaisten päätoimittaja ja tiedotuspäällikkö. Toiminut SMP:n eduskuntaryhmän pääsihteerinä, Suomen Uutisten eduskuntatoimittajana ja PerusS:n puolesihteerinä.

Varajäsen Vaili-Kaarina Jämsä (Perussuomalaiset), Perussuomalaiset rp:n varapuheenjohtaja sekä kansainvälisen toimikunnan puheenjohtaja. Oulun yliopiston tietoliikennelaboratoriossa projektisihteerinä, yliopiston tasa-arvotoimikunnan jäsen.

Timo Lappalainen (Kepa), TM, vs. toiminnanjohtaja. Työskennellyt aiemmin mm. Suomen Merimieskirkko ry:ssä ja Kansainvälisessä kuljetusalan ammattijärjestöjen keskusliitossa.

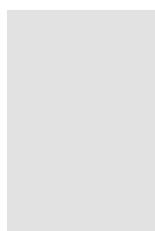

Varajäsen Miia Toikka (Kepa), VTM, kehityspoliittinen sihteeri. Kansalaisjärjestöjen Ruoka-aikakampanjan koordinaattori.

Vuonna 2004 toimikunnan työssä olivat mukana **Ville Luukkanen** (Kepa), vs. toiminnanjohtaja ja **Varajäsen Maria Suoheimo** (Kepa), kehityspoliittinen sihteeri.

Simo Karetie (Elinkeinoelämän keskusliitto EK), asiantuntija, kauppapolitiikka ja kansainväliset suhteet.

Varajäsen Minna Niemivirta (Elinkeinoelämän keskusliitto EK), asiantuntija.

Risto E. J. Penttilä (EVA), Filosofian Tohtori (D.Phil.), Elinkeinoelämän Valtuuskunnan johtaja.

Varajäsen Ilkka Lakaniemi (EVA), VTM, toimii johtajana Nokian palveluksessa. EVA fellow.

Hannu Ohvo (SASK), Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskuksen toiminnanjohtaja. Toimikuntaa edeltävän Kehityskaasuohjelman neuvottelukunnan (KESU) jäsen. Sdp:n kehitysyhteistyöjäsentön jäsen.

Varajäsen Mirjam Korhonen (SASK), projektikoordinaattori, koordinoi Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskuksen Afrikka-hankkeita.

Maija Hakulinen (KUA), Kirkon Ulkomaanavun kehitysyhteistyön suunnittelija. Vastuualueena eteläinen Afrika. Kenttäkokemusta noin yhdeksän vuotta Etiopiasta ja Zimbabwesta.

Varajäsen Leo Siliämaa (KUA), ulkomaantyön päällikkö. Toiminut mm. Luterilaisen Maailmanliiton (LML) ohjelmajohtajana Sudanissa ja Zimbabwessa sekä LML:n Afrikan kuivuuohjelman johtajana Genevessä.

Juhani Koponen (HY), Prof.. Helsingin yliopiston kehityskaatutkimuksen laitoksen johtaja. Tärkeimmät tutkimusalat kehitysyhteistyö, globaali historia ja Tansania.

Varajäsen Märta Salokoski (HY), VTL, Kehityskaatutkimuksen laitoksen tutkija. Erikoisalat; kehityksapu, gender-kysymykset ja uskonnollis-poliittinen kytkentä esikoloniaalisessa Afrikassa.

Keväällä 2004 toimikunnan työssä oli mukana **varajäsen Outi Hakkarainen** (HY), tutkija.

Seppo Kallio (MTK), kansainvälisten asioiden johtaja. MTK:n edustaja Euroopan talous- ja sosiaalikomiteassa. Kehitysyhteistyön palvelukeskuksen (Kepa) hallituksen jäsen.

Varajäsen Tapio Kytölä (MTK), johtaja, vastuualueena EU:n maatalouspolitiikka.

Turo Bergman (SAK), VTL, kansainvälisten asioiden sihteeri. Vastuualueina kansainvälinen edunvalvonta, lähialueyhteistyö ja projektit, kehityskaasuohjelmat ja SASK, kansainvälinen talous ja globalisaatio.

Varajäsen Salla Heinänen (AKAVA), kansainvälisten asioiden sihteeri

Sihteeristö

Suvi Virkkunen, pääsihteeri. YTM. Työskennellyt 10 vuotta kehityspolitiikan parissa mm. Kehitysyhteistyön palvelukeskuksessa (Kepa), Euroopan komissiossa sekä kehitysjärjestöjen Euroopan-laajuisessa yhteistyöverkostossa (NGDO-EU Liaison Committee).

Maarit Hyväri, avustaja. VTM. Työskennellyt nuorisoasioiden ja kehitysyhteistyön parissa mm. UNESCO:n strategisen suunnitteluosaston, Suomen Unicefin ja valtionhallinnon palveluksessa.

Asiantuntijajäsenet

Risto Ranki, teollisuusneuvos, Kauppa- ja teollisuusministeriö

Mari Herranen, ylitarkastaja, Liikenne- ja viestintäministeriö

Veli-Pekka Talvela, ylijohdaja, Maa- ja metsätalousministeriö

Anna-Elina Pohjolainen, erityisasiantuntija, Oikeusministeriö

Zabrina Holmström, kulttuuriasianneuvos, Opetusministeriö

Katariina Saariluoma, erikoistutkija, Puolustusministeriö

Sanna Sutter, ylitarkastaja, Sisäministeriö

Liisa Ollila, neuvotteleva virkamies, Sosiaali- ja terveysministeriö

Aila Tommola-Kruse, ylitarkastaja, Työministeriö

Arto Merimaa, budjettineuvos, Valtiovarainministeriö

Jonna Partanen, erityisasiantuntija, Valtioneuvoston kanslia

Jukka Uosukainen, neuvotteleva virkamies, Ympäristöministeriö

Pertti Majanen, alivaltiosihteeri, Ulkoasiainministeriö

Ritva Jolkkonen, osastopäällikkö, Ulkoasiainministeriö

Antti Kuosmanen, osastopäällikkö, Ulkoasiainministeriö

Hannu Kyröläinen, osastopäällikkö, Ulkoasiainministeriö

Lauri Kangas, apulaisosastopäällikkö, Ulkoasiainministeriö

Ritva Koukku-Ronde, apulaisosastopäällikkö, Ulkoasiainministeriö

Matti Pullinen, apulaisosastopäällikkö, Ulkoasiainministeriö

Aapo Pöyhö, apulaisosastopäällikkö, Ulkoasiainministeriö

Christian Sundgren, apulaisosastopäällikkö, Ulkoasiainministeriö

Juhani Toivonen, apulaisosastopäällikkö, Ulkoasiainministeriö

Sinikka Antila, yksikönpäällikkö, Ulkoasiainministeriö

Liite 2:

Kehityspoliittisen toimikunnan toimeksianto

Valtioneuvosto asetti 30.10.2003 kehityspoliittisen toimikunnan. Toimikausi kestää 31.5.2007 asti.

Kehityspoliittinen toimikunta on Suomen kehityskaupoliittikan neuvoo-antava elin. Se seuraa ja arvioi toimintaa kehitysmaiden tilanteeseen vaikuttavilla eri politiikkalohkoilla ja ottaa kantaa näillä tehtäviin keskeisiin päätöksiin. Kehitysyhteistyön seurannassa kehityspoliittinen toimikunta arvioi toiminnan laatua ja vaikuttavuutta sekä seuraa julkisten kehitysyhteistyömäärärahojen tasoa. Lisäksi se edistää globaaleja kehityskysymyksiä koskevaa kokonaisvaltaista keskustelua Suomessa ja kannustaa julkisen sektorin ulkopuolisen kehitysrahoituksen aktivointia sekä edistää kehityspoliitiikan johdonmukaisuutta Suomessa.

Toimikaudella 2003–2007 kehityspoliittisen toimikunnan keskeiset tavoitteet ovat:

- YK:n vuosituhatjulistuksen kehityspäämäärien kansallisen toimeenpanon varmistaminen.
- Johdonmukaisuutta edistävän toimintakulttuurin luominen eri politiikkalohkoille siten, että globaali kehitysnäkökulma otetaan entistä paremmin huomioon määriteltäessä kansallista etua keskeisissä päätöksissä.
- Suuren yleisön ja eri intressiryhmien huomion kiinnittäminen kehitysongelmiin ja laajan tuen varmistaminen maailmanlaajuisista köyhyyttä vähentävälle politiikalle.
- Kehitysyhteistyön laadun ja vaikuttavuuden lisääminen siten, että käytetyt määrärahat mahdollisimman tehokkaasti vaikuttavat köyhyyden vähentämiseen.
- Suomen hallituksen tukeminen pyrittäessä demokraattisempaan ja oikeudenmukaisempaan globalisaatioon.

Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi kehityspoliittinen toimikunta antaa lausuntoja merkittävistä kehityskaupoliittikkaan vaikuttavista esityksistä, joita ministeriöt antavat valtioneuvostolle tai eduskunnalle. Lisäksi se tekee tai teettää selvityksiä ja arvioita toimialaansa liittyvissä kysymyksissä ja antaa niiden pohjalta ehdotuksia ja suosituksia. Julkisen keskustelun edistämiseksi ja kansallisen tuen varmistamiseksi kehityspoliittinen toimikunta järjestää tilaisuuksia ja harjoittaa julkaisutoimintaa.

Valtioneuvoston kehityspoliittinen periaatepäätös antaa toimikunnan työlle viitekehyksen.

Liite 3:

Kehityspoliittisen toimikunnan toiminta 2004

Tammikuu

- 20.1. Kehityspoliittisen toimikunnan täysistunto, aiheena mm. kehityspoliittisen ohjelman seuranta.
- Mirja Ryyänen osallistuu Maailman sosiaalifoorumiin (WSF) Mumbaissa, Intiassa.

Helmikuu

- 24.2. Kehityspoliittisen toimikunnan täysistunto, teemana globalisaatio.
- Kehityspoliittinen toimikunta tapaa ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Lehtomäen.
- Tapaaminen pääjohtaja Carol Bellamyn (Unicef) ja puheenjohtaja Richard Manningin (OECD/DAC) kanssa.

Maaliskuu

- 16.3. Kehityspoliittisen toimikunnan täysistunto, teemana turvallisuuspolitiikka.
- Toimikunnan delegaatio tutustumisvierailulla OECD:n Suomen edustustossa Pariisissa.
- Puheenjohtaja Kronman ulkoasiainvaliokunnan kuultavana kehitysyhteistyöbudjetista.

Huhtikuu

- 20.4. Kehityspoliittisen toimikunnan täysistunto, teemana EU:n kehityspolitiikka.
- Puheenjohtaja Gunvor Kronman ulkoasiainvaliokunnan kuultavan valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittisesta selonteosta
- Helsinki-prosessin kansallisen seurantaryhmän tapaaminen, puheenjohtaja Kronman toimikunnan edustajana.
- Suvi Virkkunen ja Anni Sinnemäki osallistuvat Suomi-Sambia yhteistyöneuvotteluihin Lusakassa.

Toukokuu

- 24.5. Kehityspoliittisen toimikunnan työseminaari, teemana kauppapolitiikka ja kehitys.
- 12.5. ”Arab-West relationships: The nexus between development and security” -seminaari eduskunnassa. Järjestäjinä Kehityspoliittinen toimikunta, ulkoasiainministeriö sekä eduskunnan ulkoasiainvaliokunta.
- Puheenjohtaja Kronman alustaa Kehityspoliittisen toimikunnan roolista johdonmukaisuutta edistävänä elimenä OECD:n ”Institutional Approaches to Policy Coherence for Development” -seminaarissa Pariisissa.
- Tapaaminen YK-suurlähettiläs Marjatta Rasin kanssa.
- Puheenjohtaja Kronman eduskunnan turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon valmistelutyöryhmän (SELKO) kuultavana.

Kesäkuu

- 15.6 Kehityspoliittisen toimikunnan täysistunto yhdessä Ihmisoikeusasioiden neuvottelukunnan (IONK) kanssa, teemana demokratia ja ihmisoikeudet.
- Puheenjohtaja Kronman ulkoasiainvaliokunnan kuultavana kehitysyhteistyön lisäbudjetista.
- Turo Bergman osallistuu YK:n kauppa- ja kehityskonferenssiin (UNCTAD) Saõ Paulossa, Brasiliassa.
- Puheenjohtaja Kronman osallistuu YK:n talous- ja sosiaalineuvoston (ECOSOC) korkean tason tapaamiseen New Yorkissa, USA:ssa.

Heinäkuu

- Mirja Ryyänen osallistuu YK:n nälkäseminaariin Addis Abebassa, Etiopiassa.

Elokuu

- 17.8. Kehityspoliittisen toimikunnan täysistunto, teemana kauppa ja köyhyyden ja nälkäisten vähentäminen.

Syyskuu

- 21.9. Kehityspoliittisen toimikunnan täysistunto, teemana uudistuvat kahdenvälisen yhteistyön instrumentit.
- Puheenjohtaja Kronman ja pääsihteeri Virkkunen vierailevat Ruotsissa ja tapaavat ulkoasiainministeriön ja kansalaisjärjestöjen edustajia sekä International IDEA:n henkilökuntaa.
- Irlannin Advisory Board for Development Cooperation toimikunnan vieraana.
- Helsinki-prosessin kansallisen seurantaryhmän kokous, puheenjohtaja Kronman toimikunnan edustajana.

Lokakuu

- 14.10. Kehityspoliittisen toimikunnan täysistunto, teemana kahdenvälinen yhteistyö.
- Puoluedemokratiadialogin pilottivierailu: Tansaniaalaisten puolueiden edustajat Suomessa 22.-30.10.
- Kehityspoliittisen toimikunnan tapaaminen ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Lehtomäen kanssa.
- Puheenjohtaja Kronman ulkoasiainvaliokunnan kuultavana liittyen turvallisuuspoliittiseen selontekoon ja budjettivaltuuksiin.
- Janne Ronkainen ja Katja Syvärinen osallistuvat Suomi-Nicaragua yhteistyöneuvotteluihin Helsingissä.

Marraskuu

- 16.11. Kehityspoliittisen toimikunnan täysistunto, teemana johdonmukaisuuden edistäminen käytännön toimin.
- Ville Luukkanen osallistuu Suomi-Etiopia yhteistyöneuvotteluihin Addis Abebassa.

Joulukuu

- 14.12. Kehityspoliittisen toimikunnan täysistunto, teemana globalisaatio.
- 3.12. ”Building a Europe-South partnership. Finnish value-added?” -seminaari Helsingin yliopistolla. Järjestäjinä Kehityspoliittinen toimikunta, Kehys ry, Keva sekä Helsingin yliopiston kehityskaatutkimuksen laitos.
- Tapaaminen valtioneuvoston kanslian EU-sihteeristön avs Jari Luodon kanssa koskien toimikunnan näkemyksiä Suomen tulevan EU puheenjohtajuuskauden painopisteistä.

TYÖRYHMÄT

- Kehityspoliittisen toimikunnan avoin työvaliokunta kokoontuu kerran kuukaudessa, pj. Gunvor Kronman
- Puoluedemokratiadialogialoitetta valmistellut työryhmä kokoontui keväällä 2004, pj. Mirja Rynänen
- Kahdenvälisen yhteistyön seurannan esitystä valmistellut työryhmä kokoontui syksyllä 2004, pj. Juhani Koponen
- Maatason seurantaryhmä aloitti toimintansa joulukuussa 2004, pj. Katja Syväriäinen

TIEDOTUSTOIMINTA

- Lehdistöiedote: ”Köyhyyden vähentäminen on turvallisuuspolitiikkaa” (14.5.2004)
- Lehdistöiedote: ”Kehityspoliittinen toimikunta perää hallituksesta johdonmukaisuutta” (12.2.2004)
- Artikkelit Kauppapolitiikka lehdessä ja kuukausittaiset kolumnit Kehitysuutiset -lehdessä eri jäsenten kirjoittamina
- Helsingin Sanomien ja Hufvudstadsbladetin vieraskynä- ja mielipidesivujen kirjoituksia

LAUSUNNOT

Toimikunnan työvaliokunnan lausunto Suomen EU-puheenjohtajuuskauden painopisteistä (21.12.2004)

Pääsihteerin lausunto Fernando H. Cardoson johtaman kansalaisyhteiskuntapaneelin ”Panel of Eminent Persons on UN-Civil Society Relations” raportista (28.9.2004)

Pääsihteerin lausunto ILO:n Maailmankomission raportti globalisaation sosiaalisesta ulottuvuudesta (28.9.2004)

Toimikunnan lausunto vuoden 2005 talousarvioesitykseen (17.8.2004)

Toimikunnan esitys puolueiden demokratiadialogiohjelmasta (22.6.2004)

Toimikunnan lausunto turvallisuus- ja puolustuspoliittiseen selontekoon (14.5.2004)

Toimikunnan lausunto vuoden 2004 TAE:n myöntö- ja sitoumusvaltuuksien kohdentamisesta (10.4.2004)

Toimikunnan lausunto kehityspoliittisen ohjelman luonnoksesta (16.12.2003)

